

Perusopetuksen
opetussuunnitelman perusteet 2014
luvut 1-12

**Turun perusopetuksen
opetussuunnitelma**

luvut 1-12

1.8.2016

Nummenpakan koulu

TURKU
Nummenpakan koulu

SISÄLLYSLUETTELO

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

5.2 Yhteistyö

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

6.5 Käyttäytymisen arviointi

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

6.11.3 Välitodistus

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

7.4 Erityinen tuki

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

7.5.1 Tukiopetus

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

8.4. Oppilashuoltosuunnitelmat

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

12.2 Valinnaiset aineet

Liite 1. Nummenpakan koulun ohjaussuunnitelma

Liite 2. Lisätuntien vuosiluokkakohtaiset tavoitteet, sisällöt ja arviointi

Liite 3. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Nummenpakan koulun tuntijako

1.8.2016 käyttöön otettavan opetussuunnitelman tuntijako (hyväksytty 6.4.2016)

Aine	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	yht
äidinkieli ja kirjallisuus	7+1	7	5	5	4	4	3	3	4	42
A1-kieli ¹⁰	1	1	2	2	3	2	2	2	3	16+2
B1-kieli						2	2	1	1	6
matematiikka	3	3+1	3	4	4	4	3	4	4	32
ympäristöoppi	2	2	2+1	3	3	2				14
biologia, maantieto ¹							2	2	3	7
fysiikka, kemia ²							2	3	2	7
terveystieto							0,5	1,5	1	3
Ympäristö- ja luonnontieteet yhteensä										31
uskonto, ET	1	1	1	1	2	1	1	1	1	10
historia ja yhteisk. ³				1	2	2	2	2	3	12
musiikki	1	1	1	1	1	1	1	1		8
kuvataide	1	1	1	1	1	2	2			9
käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
liikunta	2	2	3	3	2	2	2	3	2	21
kotitalous							3			3
tai- ja tai val. tunnit ⁴			2					2	2	6
Taide- ja taitoaineet yhteensä										62
oppilaanohjaus ⁵							0,5	0,5	1	2
valinnaiset aineet ⁶				1	1	1		3+1	3	9
valinnainen B2-kieli ⁷								2	2	0
minimituntimäärät	20	20	22	24	25	25	29	29	30	224
koulun lisätunnit⁸	3						1			228
tunteja yhteensä * (koulu täyttää)	21	21	23	24	25	25	29	30	30	228
vapaaehto. A2-kieli ⁹				2	2	2	2	2	2	12

⁶Valinnaisaineista:

- Koulu päättää, mitä valinnaisaineita se tarjoaa. Valintamahdollisuuksia tulee olla vähintään kaksi.
- Opetusryhmät on mahdollista muodostaa yli vuosiluokkarajojen.
- Muun opetuksen yhteydessä suositellaan yhteisöllisten opetusmenetelmien mahdollistamiseksi vähintään 12 oppilaan ryhmiä.
- Valinnaisaineiden vuosiluokkakohtaiset tavoitteet ja sisällöt kuvataan koulun opetussuunnitelmassa tai luku-vuosisuunnitelmassa.

⁸Koulun opetussuunnitelmassa kuvataan lisätuntien vuosiluokkakohtaiset tavoitteet ja sisällöt.

Lisätunnit on sijoitettu 1. luokan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen, 2. luokan matematiikkaan ja 3. luokan ympäristöoppiin. Lisätunneilla syvennetään yhteisinä oppiaineina opetettavien äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen, matematiikan ja ympäristöopin vuosiluokkaisia tavoitteita ja sisältöjä. Ne arvioidaan osana näiden opetusta eikä niistä tule erillistä arviota todistukseen.

Vuosiluokkien 7-9 lisätunti on sijoitettu 8. luokan valinnaisiin aineisiin.

¹⁰A1-kielen varhennus 1.-vuosiluokilla 1 vvt alkaen 1.8.2019, 2.-vuosiluokilla 1 vvt 1.8.2020 alkaen.

Tässä tuntijaossa yksi taide- ja taitoaineiden valinnaistunti on sijoitettu kaikille yhteisesti opetettavaksi tunniksi 4., 5., 6. ja 7. luokan käsityöhön sekä 3. luokan liikuntaan. Tämän jälkeen 7. luokalla ei ole yhtään vapaasti valittavaa valinnaisainetta. Sen sijaan vuosiluokilla 7-9 liikuntaa ja yhtä musiikkituntia lukuun ottamatta kaikki taide- ja taitoaineiden yhteiset tunnit keskitetään 7. luokalle. Tämä kompensoituu 8. ja 9. luokalla sillä, että valinnaisuutta on runsaasti, mikä merkitsee, että opintoja voidaan kohdentaa yksilöllisesti oman harrastuneisuuden ja tulevan ammattiuran kannalta mielekkäällä tavalla.

Opetuksen järjestämiseen liittyvät muut ratkaisut

Tämä asiakirjan lopusta löytyvät seuraavat dokumentit:

- Nummenpakan koulun ohjaussuunnitelma (Liite 1)
- **lisää tarvittaessa**

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Nummenpakan koulun kuvaus yhdessä suunnittelemisen periaatteista:

Nummenpakan koulun kasvatusta ja opetusta ohjaavat arvot on koottu yhdessä oppilaiden, koulun henkilöstön sekä huoltajien kanssa koulun toiminta-ajatukseksi. Nämä arvot ohjaavat Halisten yksikön, Nummen yksikön ja Aurajoen yksikön käytännön koulutyötä sekä arkista päätöksentekoa kasvatuksessa ja opetuksessa.

Nummenpakan koulusta hyvät tiedot, taidot ja tavat!

- turvallisessa, kannustavassa, välittävässä ja viihtyisässä oppimisympäristössä
- avoimella yhteistyöllä kotien kanssa

- ohjaamalla ja tukemalla yhdessä oppilaita kasvamaan vastuuntuntoisiksi ja tasapainoisiksi nuoriksi
- kunnioittaen ja suvaiten toinen toistamme riippumatta kielestä, kulttuurista, taidoista tai elämäntilanteesta

Koulutyön suunnittelua ohjaavat ja johtavat rehtori ja apulaisrehtori. Rehtori, apulaisrehtori ja yksiköiden vastuupettajat muodostavat koulun johtotiimin. Yksiköiden vastuupettajille on sovittu tehtäviä henkilöstö-, talous- ja kiinteistöasioissa sekä pedagogisessa suunnittelussa. Lisäksi vastuupettajat ovat yksikkönsä yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän (KOR) jäseniä.

Jokainen koulun opettaja ja koulunkäynninohjaaja kuuluu johonkin koulun tiimeistä. Tiimeillä on vuosittain valittavat vastuuhenkilöt, jotka saavat palkkion. Tiimivastaava kuuluu koulun suunnitteluryhmään, koordinoi tiimin toimintaa, kutsuu tiimin koolle, toimittaa kirjalliset suunnitelmat/esitykset kokousasialistan liitteeksi ennen kokousta sekä laatii muistiot. Tiimivastaava on yhteyshenkilö johtotiimiin ja tiimin jäseniin.

Tiimien tehtävä on suunnitella ja kehittää koulun toimintaa omalla vastuualueellaan. Tiimi valmistelee sille annetut tehtävät tai tiimin omat suunnitelmat sekä ideat henkilöstökokouksiin. Tiimit tekevät yhteistyötä erityistehtävien vastuuhenkilöiden kanssa käytännön järjestelyissä. Tiimit arvioivat toimintaansa ja sitoutumistaan kehittämistehävänsä.

Muuta yhteissuunnittelua tekevät luokka-asteryhmät ja aineryhmät. Luokka-asteryhmissä luokanopettajat ja luokanohjaajat vastaavat luokkatunneista (LUTU). Aineryhmissä suunnitellaan oppiaineen opetusta, työtapoja ja arviointia sekä jaetaan osaamista, kokemuksia ja tietoa. Koulunkäynninohjaajat kokoontuvat säännöllisesti yksiköissä yhdessä suunnittelemaan ja kehittämään sekä omaa työtään että yksikön toimintaa.

Vuosittain valittavat vastuuhenkilöt hoitavat sovittuja tehtäviä tai erikseen korvattavia erityistehtäviä koulussa (OVTES, TVA). Vastuuhenkilö koordinoi, tiedottaa ja pitää ajan tasalla kouluyhteisöä vastuualueestaan. Vastuutehtäviä ovat erilaiset tapahtumien ja kokousten järjestelyt, ainevastuut, verkostoyhteistyö ja koulun toimintakulttuuriin liittyvät muut vastuutehtävät.

Ala- ja yläkoulussa kokoontuu kuukausittain yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (KOR), jonka tehtäviin kuuluu oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi. Tavoitteena on kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen.

Rehtori ja apulaisrehtori käyvät henkilöstön kanssa vuosittain kehityskeskustelut, joiden tavoitteena on keskustella vuosittain määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisesta sekä suunnitella tulevia henkilökohtaisia ja koulun yhteisiä tavoitteita.

Ala- ja yläkoulussa on sekä erillisiä että yhteisiä henkilöstökokouksia sekä yksikköjen omia välituntikokouksia. Kokouksissa käsitellään tiimeissä valmisteltuja asioita sekä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan koulun toimintaa.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Nummenpakan koulun kuvaus luokkatuntien järjestämisen periaatteista:

Luokkatunnit ovat Nummenpakan koulussa jokaisen oppilaan osallisuuden väylä ja mahdollisuus vaikuttaa koko koulun yhteisiin sekä oman luokan asioihin. Luokkatunneilla käsiteltävät asiat koskevat koko koulun toimintakulttuuria, oppilaiden vuosiluokkaan ja ikätasoon liittyviä teemoja sekä oppilaiden itsensä tärkeiksi koskevia vaihtuvia asioita.

Luokkatunneilla kaikki tulevat kuulluiksi omassa turvallisessa ryhmässään. Luokkatunneilla käytetään vaihtelevia työtapoja. Luokkatunneilla työskennellään myös luokan sisäisissä pienissä kiinteissä ryhmissä, joissa jokaiselle tarjoutuu mahdollisuus ilmaista ajatuksensa ja tulla kuulluksi. Luokan luottamusoppilaan rooli korostuu luokkatunneilla.

Luokkatuntien teemat ja käytännön toteutus edellyttävät henkilöstön yhteistä suunnittelua esimerkiksi samaa vuosiluokkaa opettavien opettajien kesken. Luokkatunnit ovat myös foorumi oppilaille tuoda esille heitä kulloinkin kiinnostavia asioita. Luokkatunneilla käsiteltyjä asioita ja oppilaiden näkemyksiä kuullaan koulun oppilaskunnan hallituksessa, henkilöstökokouksissa ja yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa (KOR) tarpeen mukaan.

Luokkatuntien järjestämistä koskevat käytännöt jatkuvat koko perusopetuksen ajan. Näin oppilaat saavat kokemuksen vaikuttamisesta ja oppivat ilmaisemaan mielipiteensä heitä koskevista asioista. Luokkatunneilla harjoitellaan myös demokraattista päätöksentekoa ja mielipiteiden ilmaisemista sekä toisten kuulemista.

Nummenpakan koulun kuvaukset toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteista ja yhteisistä toimintaperiaatteista sekä yhteistyöstä:

Tavoitteena on tarjota oppilaille kouluvuosien aikana monia mahdollisuuksia osallistua ja suunnitella koulun toimintaa. Lakisääteisen oppilaskuntatoiminnan lisäksi koulussa toimii kummioppilaita, tukioppilaita ja vaihtuvia hankkeita. Eri osallisuuden muodoilla tavoitetaan mahdollisimman monia oppilaita oppilaan oman mielenkiinnon ja taipumusten mukaan.

Halisten, Nummen ja Aurajoen yksiköissä jokaiselle luokalle valitaan äänestämällä lukuvuoden alussa luottamusoppilas edustamaan luokkaansa oppilaskunnan hallitukseen. Luottamusoppilaan tehtävänä on toimia linkkinä oppilaskunnan ja oman luokan välillä. Lisäksi hänelle tulee muita vaihtuvia luottamustehtäviä. Luottamusoppilaalle äänestetään myös varaluottamusoppilas, joka osallistuu kokouksiin tarvittaessa ja aina luottamusoppilaan ollessa esityn.

Kummioppilaat

Lukuvuosisuunnitelmassa sovitaan ja kuvataan alakoulun lukuvuoden kummitoiminta. Kummitoimintaa toteutetaan Nummen yksikössä. Toiminnan tavoitteena on luoda vuorovaikutussuhde alkuopetuksessa olevan oppilaan ja ylemmän luokan oppilaan välille. Kummitoiminnassa pyritään yhteistoiminnallisuuteen ja toisten huomioonottamiseen. Kummitoiminnalla tuetaan perehtymistä koulun käytänteisiin (esim. kummiruokailut ja -välitunnit) sovittuina ajankohtina. Kummit toimivat pienten oppilaiden apuna ja opastavat erilaisissa tilanteissa. Kummien kanssa voidaan järjestää yhteisiä oppitunteja, toimintapäiviä, projekteja tai suunnitella esim. yhteinen esitys.

Tukioppilaat

Tukioppilaat toimivat vertaistukena yläkoulussa, jotta sopeutuminen uuteen kouluun olisi luontevaa. Tukioppilailla on myös rooli koulun yhteishengen ylläpitämisessä. Tukioppilaat vierailevat oppilasalueen alakoulujen kuudensissa luokissa jo syksyllä. Kouluun tulevat oppilaat tapaavat tukioppilaat uudelleen tullessaan tutustumaan yläkouluun kuudennen luokan keväällä. Tukioppilaat kiertävät heidän kanssaan luokissa sekä muissa koulun tiloissa. Lisäksi he kertovat koulumme eri käytännöistä. Ensimmäisellä kouluviikolla uusia oppilaita ohjataan sopeutumaan erilaisten

ryhmytymisharjoitteiden avulla. Tukioppilaiden saaman koulutuksen pohjalta he suunnittelevat oppitunteja kummiluokilleen. Kouluvuoden aikana tukioppilaat pitävät oppitunteja ehkäisevästä päihdetyöstä, kiusaamisen vastaisesta toiminnasta ja suvaitsevaisuudesta. Tukioppilaat myösideoivat ja järjestävät erilaisia teemapäiviä. Näiden päivien tarkoituksena on rohkaista oppilaita kokemaan koulumme yhteisenä.

Tukioppilaiden valinta on kolmivaiheinen ja tehdään seitsemännen luokan keväällä. Kirjallisten hakemusten perusteella tukioppilaiden ohjaajaopettaja valitsee oppilaat haastatteluihin. Haastatteluissa kahdeksannen luokan tukioppilaat ja ohjaajaopettaja tapaavat ehdokkaat. Haastattelujen perusteella sopivimmiksi katsotut tukioppilasehdokkaat esitetään koulun henkilöstölle ja henkilöstön kommentit otetaan huomioon lopullisessa valinnassa.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Nummenpakan koulun kuvaukset oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteista:

Nummenpakan koulussa kehittämisen tavoitteena on uudistaa toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä ja työtapoja luomalla uusia näkökulmia yhdessä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Toiminnan toteuttamisessa yhdessä kehittäminen lisää me-henkeä, työhyvinvointia sekä luottamusta rakentaa uusia työtapoja ja toimintamalleja.

Nummenpakan koulun kuvaukset työtapojen kehittämisen tavoitteista:

Yhteistyöllä tuetaan opetuksen ja arvioinnin tasavertaisuutta sekä siirtymistä osallistavaan ja kokonaisuuksiin pyrkivään toimintakulttuuriin.

5.2 Yhteistyö

Nummenpakan koulun kuvaukset kodin ja koulun yhteistyöstä:

Nummenpakan koulussa lähtökohtana kodin ja koulun yhteistyölle on avoin vuorovaikutus oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilöstön välillä. Perustana ovat oppilaan, huoltajan ja opettajan oikeudet ja velvollisuudet vaikuttaa oppimiseen ja koulussa viihtymiseen:

Nummenpakan koulun oppilas

- * huolehtii tehtävistään ja käyttäytyy asiallisesti. (Perusopetuslaki 35§)

Nummenpakan koulun oppilaan huoltaja

- * vastaa ensisijaisesti lapsen kasvatuksesta.
- * vastaa siitä, että oppilas huolehtii tehtävistään ja työvälineistään.
- * on avoimesti yhteydessä kouluun, kun tarvetta tai halua yhteyden ottamiseen ilmenee.
- * tukee koulun kasvatus- ja opetustyötä.

Nummenpakan koulun opettaja ja muu kasvatushenkilöstö

- * vastaa oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä.
- * tukee kodin kasvatustyötä
- * antaa riittävästi tietoa opetuksesta ja kaikista muista koulunkäyntiin liittyvistä asioista koteihin.

Koulu tiedottaa tavoitteistaan, tapahtumistaan ja toimintatavoistaan Wilma-ohjelman välityksellä sekä koulun kotisivuilla. Opettajilla on omat käytänteensä kodin ja koulun väliseen tiedonvälitykseen (Wilma, työpuhelin, sähköposti jne.). Opettajat tapaavat tarvittaessa oppilaita ja huoltajia keskusteluissa. Jokaisella vuosiluokalla järjestetään vähintään yksi vanhempainilta. Lukuvuoden aikana järjestetään Kodin ja koulun päivä yhtenä lauantaina. Lisäksi

voidaan järjestää koko koulun ja yksikköjen omia vanhempainiltoja. Tavoitteena on tiedottamisen lisäksi keskustella yhteisistä kasvatuksen ja opetuksen päämääristä.

Maahanmuuttajataustaisille perheille voidaan järjestää omia vanhempainiltoja. Omakieliset opettajat (OMO-opettajat) ovat apuna yhteydenpidossa kodin ja koulun välillä tarvittaessa.

Kodin ja koulun vapaamuotoisempaa yhteistyötä vahvistetaan järjestämällä erilaisia teemailtoja. Näissä illoissa voidaan hyödyntää myös huoltajien taitoja ja tutustuttaa samalla henkilöstöä ja huoltajia toisiinsa.

Nummenpakan koululla on oma vanhempainyhdistys ”Nukko – Nummenpakan koulun vanhempain-yhdistys”. Nukkon tehtävänä on kehittää osaltaan kodin ja koulun yhteistyötä. Nukkon linjauksessa kodin ja koulun yhteistyössä pääpaino on lähiyhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opettajan välillä. Luokkatason yhteistyötä ovat vanhempainillat, ja koulutason yhteistyötä suunnitellaan ja toteutetaan vanhempain-yhdistyksen ja koulun edustajien kanssa kokouksissa ja yhteisissä tapahtumissa. Peruslähtökohta on, että kehittämisideat ja koulun toiminnan haasteet käsitellään sillä tasolla, jossa asiaan voi vaikuttaa. Linkit Nukkoon löytyvät Wilmasta lukuvuosisuunnitelmasta.

Nummenpakan koulun kuvaus siirtymävaiheen yhteistyöstä:

Siirtymävaiheen tuki esiopetuksesta perusopetukseen

Halisten ja Nummen yksiköissä tehdään suunnitelmallista ja säännöllistä yhteistyötä alueellisesti sovittujen esiopetusyksikköjen kanssa. Yhteistyöalueen yhteysopettajien tehtävänä on viestittää esi- ja alkuopetuksen asioista sekä pitää yllä yhteistyötä. Yhteistyön lähtökohtana on madaltaa kynnystä koulun alkaessa. Yksikköjen välisissä tapaamisissa keskustellaan opetuksesta ja suunnitellaan yhteistä toimintaa. Molemmissa yksiköissä järjestetään touko-kuussa koulutulokkaille tutustumispäivä sekä lukuvuoden aikana vähintään yksi esikoululaisten toiminallinen vierailu alkuopetusluokassa.

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen pedagogisen tapaamisen kokoonkutsuja on alakoulun erityisopettaja. Tavoitteena on keskustella koulutulokkaiden valmiuksista ja tuen tarpeista. Oppilaille laaditut pedagogiset asiakirjat siirtyvät esiopetuksesta ensimmäisen luokan opettajille.

Koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tarkennettu suunnitelma esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminnasta yhteistyössä esi- ja alkuopettajien kesken.

Siirtymävaiheen tuki toiselta kolmannelle vuosiluokalle

Halisten yksikön oppilaat tutustuvat Nummen yksikköön toisen luokan aikana ennen siirtymistä kolmannelle luokalle. Tavoitteena on tutustua koulumatkaan, koulurakennukseen ja mahdollisesti uusiin opettajiin. Kummankin yksikön toisluokkalaisille järjestetään tilaisuuksia tutustua toisiinsa. Sekä Halisissa että Nummessa käydään keväällä toisen luokan oppilaan, huoltajan/huoltajien ja luokanopettajan yhteinen arviointikeskustelu. Tavoitteena on mahdollisimman sujuva siirtyminen kolmannelle luokalle. Lisäksi tehdään tarvittaessa oppilashuollollista yhteistyötä. Kolmannen luokan syksyllä edellisen vuoden toisen luokan opettajat käyvät pedagogiset keskustelut kolmansien luokkien opettajien kanssa.

Siirtymävaiheen tuki kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle

Syyslukukauden aikana yläkoulun oppilaanohjaajat käyvät tukioppilaiden kanssa tutustumassa oppilasalueen alakoulujen kuudesluokkalaisiin. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisuus kysellä ja keskustella opiskelusta yläkoulussa.

Tammikuussa järjestetään kuudesluokkalaisille ja heidän huoltajilleen yläkoulun esittelytilaisuus, jossa yläkoulun oppilaskunnan ja tukioppilaiden edustajat sekä rehtori ja oppilaanohjaaja kertovat yläkoulusta. Oppilailla ja huoltajilla on myös mahdollisuus tavata yläkoulun opettajia. Tavoitteena on kertoa koulun toimintakulttuurista, opetuksesta ja muista siirtymävaiheessa kiinnostavista asioista.

Kevätlukukaudella, kun yläkouluun tulevien oppilaiden koulupaikat ovat selvinneet, yläkoulun rehtori tekee yhteistyötä kuudensien luokkien opettajien kanssa luokkamuodostusten laadinnassa. Tavoitteena on saada tulevat luokat toimiviksi ja mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon oppilaiden kaverisuhteita.

Kevätlukukauden loppupuolella yläkoulun rehtori ja erityisopettajat tapaavat kunkin alakoulun rehtorit, erityisopettajat ja kuudensien luokkien luokanopettajat. **Tapaamisessa siirretään oppilaan koulunkäynnin järjestämisen kannalta välttämätön tieto.** ~~Tavoitteena on käydä pedagogiset keskustelut tulevista oppilaista tuen tarpeiden selvittämiseksi.~~ **Tuen järjestelyistä käydään erikseen keskustelut asianosaisten kanssa.** Tarvittaessa koulujen oppilashuoltohenkilöstöt käyvät oppilashuollollisia keskusteluja.

Toukokuussa yläkoulun oppilaanohjaajat kutsuvat kouluumme tulevien kuudensien luokkien oppilaat luokanopettajansa kanssa tutustumispäivään. Tavoitteena on vähentää jännitystä siirtymä- vaiheessa ja antaa mahdollisuuksia kysellä ja keskustella yläkouluun siirtymisestä.

Koulun alettua 7. luokkien luokanohjaajat käyvät luokkiensa oppilaiden ja huoltajien kanssa kehitys-keskustelun (oppilas-huoltaja-opettaja -keskustelun eli OHO-keskustelun), jonka pohjana käytetään koulun omaa lomaketta. OHO-keskustelun tavoitteena on eri osapuolten tutustuminen toisiinsa. Keskustelun lähtökohtana on oppilaan osallisuus.

Seitsemännen luokan alussa tukioppilaat järjestävät kummiluokissaan ryhmäytymistä tukevia tuokioita, joiden tavoitteena on tutustuttaa oppilaita toisiinsa. Koulussa järjestetään heti koulun alettua syksyllä jo edellisenä keväänä oppilaiden suunnittelemaa ryhmäytymistapahtumia, joissa on mukana tukioppilaiden lisäksi koulun henkilöstöä ja kolmannen sektorin toimijoita. Tavoitteena on tutustuttaa seitsemännen luokan oppilaita oman luokkansa lisäksi myös muiden luokkien oppilaisiin.

Siirtymävaiheen tuki perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen

Toisen asteen oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä eri ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin tutustumisen yhteydessä. Tarkemmat kuvaukset ohjauksellisesta tuesta koulun ohjaussuunnitelmassa vuosiluokilla 7-9.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Nummenpakan koulun kuvaukset kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käytöstä:

Kasvatuskeskustelun ja kurinpidollisten keinojen toteuttaminen

Nummenpakan koulussa yksikköjen tarkennetuissa järjestyssäännöissä on kuvattu, milloin ja mistä sääntöjen rikkomisista käydään kasvatuskeskustelu oppilaan ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen. Tarkennetuissa järjestyssäännöissä on kuvattu myös, mistä sääntöjen rikkomuksista, ja kuinka monen kasvatuskeskustelun jälkeen seuraa kurinpidollisten keinojen käyttö silloin, kun kasvatuskeskustelut eivät tuota toivottua muutosta käytökseen.

Nummenpakan koulun kasvatuskeskustelujen pitämisen malli:

Ensimmäinen kasvatuskeskustelu:

Oppilas ja järjestyssääntöjen rikkomiseen tai muuhun epäasialliseen käytökseen puuttunut opettaja keskustelevat välittömästi tapahtuman jälkeen tai myöhemmin samana päivänä. Ensimmäinen puheenvuoro on oppilaalla, minkä jälkeen opettaja ohjaa keskustelun kulkua. Oppilas soittaa huoltajalle opettajan kuunnellessa vieressä. Opettaja aloittaa ja lopettaa puhelun. Kasvatuskeskustelu on aloitettava tai käytävä kokonaan tapahtumapäivän aikana. Kasvatuskeskustelusta kirjataan keskustelun pääkohdat ja oppilaan ehdottamat ja opettajan hyväksymät ratkaisut/sopimukset käytöksen/toiminnan muutoksesta Wilmaan tuki-välilehdelle. (Aiemmat kasvatuskeskustelukerrat asiasta varmistettava myös Wilmasta.)

Toinen kasvatuskeskustelu samasta/samantyyppisestä asiasta:

Oppilaan ja opettajan välinen keskustelu ja tarkennettu sopimus, joka toteutetaan samalla tavalla kuin ensimmäisessä keskustelussa. Oppilaan luokanopettajalle/luokanohjaajalle tiedotetaan asiasta. Wilmaan tuki-välilehdelle tehdään kirjaukset. (Aiemmat kasvatuskeskustelukerrat asiasta varmistettava myös Wilmasta.)

Kolmas kasvatuskeskustelu samasta/samantyyppisestä asiasta:

Oppilas keskustelee sen opettajan kanssa, joka on puuttunut järjestyssääntöjen rikkomiseen. Keskusteluun pyydetään mukaan luokanopettaja/luokanohjaaja tai rehtori/apulaisrehtori. Keskustelun yhteydessä soimitaan huoltajalle, kuten aikaisemmissakin kohdissa ja Wilmaan tuki-välilehdelle tehdään kirjaukset. Puhelinkeskustelun yhteydessä *huoltajalle ilmoitetaan, että kyse on kolmannesta kasvatuskeskustelusta ja huoltaja saa kutsun koulupalaveriin mahdollisimman pian*. Palaveri käydään rehtorin/apulaisrehtorin johdolla ja siihen osallistuvat oppilas, hänen huoltajansa ja sääntöjen rikkomiseen puuttunut opettaja/luokanopettaja/luokanohjaaja. Palaverin sopimisesta vastaa luokanopettaja/luokanohjaaja. Huoltaja voidaan tarvittaessa myös kutsua palaveriin aiemminkin.

Kasvatuskeskusteluista, kurinpidollisista keinoista ja järjestyssäännöistä tiedottaminen

Koulun järjestyssäännöt sekä niistä johdetut ala- ja yläkoulun tarkennetut säännöt ohjeistuksineen ovat nähtävissä koulun kotisivuilla ja ne käydään läpi lukuvuoden alussa oppilaiden ja koko kouluyhteisön kanssa. Yksikköjen tarkennettujen järjestyssääntöjen yhteydessä on kuvattu kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttö.

Kasvatuskeskustelu-, kurinpito- ja järjestyssääntökäytäntöjen arviointi

Kasvatuskeskustelu- ja kurinpitosuunnitelman toteutumista sekä järjestyssääntöjä arvioidaan lukuvuosittain ja päivitetään tarvittaessa esimerkiksi luokkatunneilla, oppilaskunnan hallituksessa, vanhempainyhdistyksessä, henkilöstökokouksissa sekä yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä (KOR).

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Nummenpakan koulun kuvaus opintojen aikaisesta arvioinnista:

Opintojen aikaisen formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen periaatteet

Työtavat

Nummenpakan koulussa päivittäistä formatiivista arviointia annetaan jatkuvasti Wilma-järjestelmän kautta, merkitsemällä mm. poissaolot, unohdukset ja oppilaan saama palaute.

Opettaja **Oppilaalle** annetaan **jatkuvaa** suullista palautetta **oppilaalle** siitä, miten tämä on suoriutunut annetuista tehtävistä. Tämän tavallisissa luokkatilanteissa annetun palautteen tulee olla myönteistä. Korjaavaa palautetta annetaan kahden kesken. ~~Nummenpakan koulussa~~ Päivittäistä formatiivista arviointia annetaan jatkuvasti Wilma-järjestelmän kautta, merkitsemällä mm. poissaolot, unohdukset ja oppilaan saama palaute.

Vieraskielisten oppilaiden oppimista arvioidessa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden lisäksi tiedonalan kieltä ja siihen kuuluvia esitystapoja yhdessä omakielisten opettajien kanssa. **Opetuksessa ja arvioinnissa huomioidaan kehityksessä oleva suomen kielen taito. Omakieliset Opettaja Oppilasta tuetaan tarvittaessa arviointitilanteissa esimerkiksi havainnollistamalla, yksinkertaistamalla tehtävänantoja ja omakielisten opettajan tuella.**

Arviointikeskusteluja käydään oppilaan kanssa kahden kesken, yhdessä huoltajien kanssa tai opetusryhmissä. Kaikille oppilaille pidetään arviointikeskustelut toisen ja kuudennen luokan aikana yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Vertais- ja ryhmäarvioinnin mahdollistaa luokassa avoin ja myönteinen ilmapiiri. Tätä työtapaa tulee opettaa, harjoitella ja ohjata. Erilaisia portfolioita käytetään arvioinnissa mm. taide- ja taitoaineissa, mutta myös muissa oppiaineissa.

Oppilaan osallistuminen oman oppimisprosessinsa arviointiin

Oppilas arvioi omaa oppimisprosessiaan oppimiskokonaisuuden aikana. **Oppilas asettaa itselleen tavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan oppimiskokonaisuuden aikana ja sen päätteeksi.** Itsearviointi toteutuu myös arviointikeskusteluissa ja pedagogisia asiakirjoja laadittaessa ja ne alkavat aina oppilaan oman oppimisprosessin arvioinnilla. **Itsearvioinnin apuna voidaan käyttää itsearviointilomakkeita tai muuta sopivaa keinoa.**

Arvioinnin kehittäminen

~~Alakoulussa itsearviointi aloitetaan pienillä tehtävillä. Itsearvioinnin menetelmät tavat ja keinot kehittyvät opintojen aikana koko perusopetuksen ajan. Luokkatunneilla kiinnitetään huomiota Oman oppimisen arviointi toteutetaan opetuksen aikana itsearvioinnilla ja vertaisarvioinnilla. sekä~~ **Omaa ja ryhmän toiminnan arviointia kehitetään jatkuvasti havainnoimalla ja antamalla palautetta tavoitteiden saavuttamisesta.** Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Nummenpakan koulun kuvaus käyttäytymisen arvioinnista:

TURKU Nummenpakan koulu			
Käyttäytymisen arvioinnin kuvaukset vuosiluokille 1-9. (Tarkennetut kuvaukset Wilmassa 1-6lk ja 7-9lk)			
Käyttäytymisen arvosana	1. Muiden ihmisten huomioon ottaminen (=hyvät tavat)	2. Ympäristön huomioon ottaminen (=työrauha, oppimisympäristö)	3. Sääntöjen noudattaminen (=koulun+luokan)

10	Oppilas käyttäytyy aina asiallisesti, esimerkillisesti ja vastuuntuntoisesti sekä toimii aina rehellisesti ja luotettavasti.	Oppilas toimii aina myönteisesti kouluyhteisössä ja ottaa aina huomioon muut ihmiset sekä ymmärtää vastuunsa ympäristöstä.	Oppilas ymmärtää sääntöjen ja ohjeiden merkityksen sekä noudattaa niitä aina. Oppilas käy säännöllisesti koulua.
9	Oppilas käyttäytyy asiallisesti ja vastuuntuntoisesti sekä toimii rehellisesti ja luotettavasti.	Oppilas toimii myönteisesti kouluyhteisössä ja ottaa huomioon muut ihmiset sekä ymmärtää vastuunsa ympäristöstä.	Oppilas ymmärtää sääntöjen ja ohjeiden merkityksen sekä noudattaa niitä ja käy säännöllisesti koulua.
8 Turun OPS	Oppilas käyttäytyy pääsääntöisesti asiallisesti ja vastuuntuntoisesti sekä toimii rehellisesti ja luotettavasti.	Oppilas toimii pääsääntöisesti myönteisesti kouluyhteisössä, ottaa huomioon muut ihmiset ja ymmärtää vastuunsa ympäristöstä.	Oppilas ymmärtää pääsääntöisesti sääntöjen ja ohjeiden merkityksen sekä noudattaa niitä ja käy säännöllisesti koulua.
7	Oppilas käyttäytyy pääsääntöisesti asiallisesti ja vastuuntuntoisesti, mutta toimii joskus epärehellisesti ja epäluotettavasti.	Oppilas toimii toisinaan kielteisesti kouluyhteisössä eikä aina ota huomioon muita ihmisiä. Oppilas ei aina ymmärrä vastuutaan ympäristöstä.	Oppilas ymmärtää sääntöjen ja ohjeiden merkityksen, mutta ei aina noudata niitä. Oppilas käy ajoittain epäsäännöllisesti koulua luvottomien poissaolojen takia.
6	Oppilas käyttäytyy usein epäasiallisesti ja vastuuntunnottomasti sekä toimii epärehellisesti ja epäluotettavasti.	Oppilas toimii kielteisesti kouluyhteisössä eikä ota huomioon muita ihmisiä. Oppilas ei ymmärrä vastuutaan ympäristöstä.	Oppilas ei ymmärrä sääntöjen ja ohjeiden merkityksiä eikä noudata niitä. ~~Oppilas käy epäsäännöllisesti koulua.~~ Oppilaalla on runsaasti luvattomia poissaoloja.
5 ja 4 edellyttää, että oppilas on saanut tukea esim. erityis-opetus tai oppilas-huolto.	Oppilas käyttäytyy epäasiallisesti ja vastuuntunnottomasti sekä toimii epärehellisesti ja epäluotettavasti.	Oppilas toimii täysin kielteisesti kouluyhteisössä eikä ota huomioon muita ihmisiä. Oppilas ei ymmärrä vastuutaan ympäristöstä.	Oppilas ei ymmärrä sääntöjen ja ohjeiden merkityksiä ja rikkoo niitä jatkuvasti. ~~Oppilas ei käy koulua.~~ Oppilaalla on erittäin runsaasti luvattomia poissaoloja.

6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana

Väliarviointi

Nummenpakan koulussa väliarviointi toteutetaan syyslukukauden päätteeksi.

Vuosiluokilla 1-3 väliarvioinnin pohjana käytetään arviointilomaketta, joka on laadittu vastaamaan valtakunnallisen ja kuntakohtaisen opetussuunnitelman arvioinnin periaatteita. Arviointilomake toimii välitodistuksena. Välitodistuksen tukena voidaan tarvittaessa käydä oppilaskohtaiset arviointikeskustelut, joissa ovat mukana oppilas, huoltaja ja opettaja.

Vuosiluokilla 4-9 väliarviointi annetaan kirjallisena välitodistuksena syyslukukauden päätteeksi. Numeroarviointia täydennetään tarvittaessa sanallisella arvioinnilla. ~~7.-vuosiluokalla opiskellaan terveystiedon oppimäärä yhtenä jaksena. Terveystieto arvioidaan numeerisesti jakson jälkeen ja arvosana tulee vasta lukuvuosiarviointiin.~~

6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Toimintatavat ja yhteistyö ennakoitaessa, että oppilas ei saa vuosiluokan oppimäärää suoritetuksi

Nummenpakan koulussa opettaja seuraa säännöllisesti ja järjestelmällisesti oppilaan edistymistä opinnoissa ja työskentelyä oppitunneilla. Tukea tarvitsevalle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin suunnitelmat opiskelusta, tukitoimista ja arvioinnista syyslukukauden alussa tulevaa kouluvuotta varten tai heti opiskelutilanteen niin vaatiessa. Asiakirjat päivitetään aina tuen tarpeen muututtua tekemällä kirjaukset seuranta-osaan siten, että ne vastaavat oppilaan opiskelutilannetta.

Jos oppilaalla on runsaasti poissaoloja, hänen todistusarvosanansa on laskemassa kaksi numeroa tai suoritukset vastaavat hylättyä arvosanaa, tiivistetään yhteistyötä kodin kanssa. Yhdessä oppilaan kanssa laaditaan uusi suunnitelma tilanteen korjaamiseksi, ja siitä keskustellaan huoltajan kanssa sekä tarpeen vaatiessa tukea täydennetään. Asiakirjaan **Suunnitelmaan** kirjataan sovitut asiat sekä tukitoimenpiteet, ja opettaja ohjaa oppilaan työskentelyä. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota monipuolisiin ja parhaiten oppilaan osaamista tukeviin arviointitapoihin. Oppilaan tukena voi olla erityisopettaja tai koulunkäynninohjaaja, mutta vastuu työskentelystä ja opintojen etenemisestä on oppilaalla itsellään ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen. Oppilasta opetetaan suunnittelemaan omia opintojaan, kantamaan vastuuta omista tehtävistään ja arvioimaan omaa edistymistään, työskentelyään ja saavutettuja tuloksiaan. Näytön osaamisesta voi antaa eri tavalla: **suullinen suoritus, omankielinen tuki näyttötilanteessa**, essee, referaatti, esitelmä, apuvälineiden käyttö kokeissa, formatiiviset kokeet (osissa suorittaminen), ylimääräinen summatiivinen koe, työsuoritus, visuaalinen esitys tietokoneella, portfolio, oppimispäiväkirja, tukiopeutukseen **tai** lisäopetukseen osallistuminen jne. **Näytön antaminen vaihtoehtoisilla tavoilla perustuu oppilaan pedagogisiin asiakirjoihin.**

Jos oppilaan koulutilanne kokonaisuutena vaatii tarkempaa selvitystä, tehdään yhteistyötä oppilashuolto-henkilöstön kanssa.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Nummenpakan koulun kuvaus opinnoissa etenemisestä perusopetuksen aikana:

Nummenpakan koulussa opettaja seuraa säännöllisesti ja järjestelmällisesti oppilaan edistymistä opinnoissa ja työskentelyä oppitunneilla. Tukea tarvitsevalle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin suunnitelmat opiskelusta, tukitoimista ja arvioinnista syyslukukauden alussa tulevaa kouluvuotta varten tai heti opiskelutilanteen

niin vaatiessa. Asiakirjat päivitetään aina tuen tarpeen muututtua tekemällä kirjaukset seuranta-osaan siten, että ne vastaavat oppilaan opiskelutilannetta.

Jos oppilaalla on runsaasti poissaoloja, hänen todistusarvosanansa on laskemassa kaksi numeroa tai suoritukset vastaavat hylättyä arvosanaa, tiivistetään yhteistyötä kodin kanssa. Yhdessä oppilaan kanssa laaditaan uusi suunnitelma tilanteen korjaamiseksi, ja siitä keskustellaan huoltajan kanssa sekä tarpeen vaatiessa tukea täydennetään. Asiakirjaan kirjataan sovitut asiat sekä tukitoimenpiteet, ja opettaja ohjaa oppilaan työskentelyä. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota monipuolisiin ja parhaiten oppilaan osaamista tukeviin arviointitapoihin. Oppilaan tukena voi olla erityisopettaja tai koulunkäynninohjaaja, mutta vastuu työskentelystä ja opintojen etenemisestä on oppilaalla itsellään ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen. Oppilasta opetetaan suunnittelemaan omia opintojaan, kantamaan vastuuta omista tehtävistään ja arvioimaan omaa edistymistään, työskentelyään ja saavutettuja tuloksiaan. Näytön osaamisesta voi antaa eri tavalla: essee, referaatti, esitelmä, apuvälineiden käyttö kokeissa, formaatiiviset kokeet (osissa suorittaminen), ylimääräinen summatiivinen koe, työsuoritus, visuaalinen esitys tietokoneella, portfolio, oppimispäiväkirja, tukiopetukseen/lisäopetukseen osallistuminen jne.

Jos oppilaan koulutilanne kokonaisuutena vaatii tarkempaa selvitystä, tehdään yhteistyötä oppilashuolto-henkilöstön kanssa.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Nummenpakan koulun kuvaukset koulun valinnaisaineiden arvioinnista:

Nummenpakan koulussa jokaisen valinnaisaineen kuvauksessa on merkintä, onko valinnaisaine syventävä (sy) tai soveltava (so). Lisäksi syventävissä valinnaisaineissa on merkintä, minkä oppiaineen syventävistä opinnoista on kyse. Jokainen valinnainen aine muodostaa oppimäärän, joka siten myös arvioidaan omana oppiaineenaan. Vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärä arvioidaan numeroin. Alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty / hylätty. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Syventävä valinnaisaine voi myös korottaa yhteisenä oppiaineena opetetun, jo päättyneen, oppiaineen arvosanaa päättötodistuksessa.

6.11.3 Välitodistus

Nummenpakan koulun kuvaus väliarvioinnin ajankohdasta ja muodosta

Nummenpakan koulussa väliarviointi toteutetaan syyslukukauden päätteeksi.

Vuosiluokilla 1-4 väliarvioinnin pohjana käytetään arviointilomaketta, joka on laadittu vastaamaan valtakunnallisen ja kuntakohtaisen opetussuunnitelman arvioinnin periaatteita. Arviointilomake toimii välitodistuksena. Välitodistuksen tukena voidaan tarvittaessa käydä oppilaskohtaiset arviointikeskustelut, joissa ovat mukana oppilas, huoltaja ja opettaja.

Vuosiluokilla 5-9 väliarviointi annetaan kirjallisena välitodistuksena syyslukukauden päätteeksi. Numeroarviointia täydennetään tarvittaessa sanallisella arvioinnilla. 7. vuosiluokalla opiskellaan terveystiedon oppimäärä yhtenä jaksena. Terveystieto arvioidaan numeerisesti jakson jälkeen ja arvosana tulee vasta lukuvuosiarviointiin.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Nummenpakan koulun kuvaus huoltajien tiedottamisesta poissaoloihin liittyvistä käytänteistä:

Poissaolot kirjataan Wilma-ohjelmaan. Huoltaja selvittää poissaolot joko Wilman kautta tai ottamalla muulla tavoin opettajaan yhteyttä. Lukuvuoden alussa huoltajille selvitetään yksikköjen omat käytännöt poissaolojen ilmoittamisesta, seurannasta, niihin puuttumisesta sekä koulutehtävien hoitamisesta. Mikäli oppilas on koulusta pois muusta syystä kuin sairaudesta, lupa poissaoloon tulee pyytää hyvissä ajoin. Luokanopettaja/luokanohjaaja voi antaa 1-3 päivää lomaa, rehtori/apulaisrehtori myöntää ja päättää pidemmät lomat. ~~Yli kolmen päivän lomien pyytämistä varten on koulun oma lomake koulun kotisivulla.~~ Poissaolopyynnot tehdään Wilman välityksellä.

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Nummenpakan koulun tiedonsiirtokäytäntö:

Nummenpakan koulussa oppilaan siirtyessä muun opetuksen järjestäjän järjestämään opetukseen alakoulussa apulaisrehtori ja yläkoulussa rehtori vastaavat siitä, että voimassa olevat pedagogiset asiakirjat toimitetaan uuteen kouluun tai oppilaitokseen.

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Nummenpakan koulun kuvaukset siitä, miten huoltajille annetaan tietoa koulussa annettavan tuen muodoista yleisesti sekä kotien kanssa tehtävästä yhteistyön muodoista ja periaatteista:

Nummenpakan koulussa tiedotetaan koulussa annettavan tuen muodoista yleisesti luokka-asteiden ja luokkien vanhempainilloissa, koulun lukuvuosisuunnitelmassa sekä muissa oppilaiden ja huoltajien tapaamisissa. Tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta annettaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan ja tekee yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Tavoitteena on löytää sopivin tukimuoto sekä sitouttaa oppilas ja huoltaja tarjottavaan tukeen.

Pedagogisia asiakirjoja laadittaessa oppilaalle ja huoltajalle selvitetään heti, kun tukea aletaan suunnitella heidän osuutensa tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Asiakirjojen kirjauksien tulee olla riittävän selkeitä, jotta ne tulevat ymmärretyiksi. Vieraskielisten perheiden kanssa asiakirjoja laadittaessa käytetään tulkkipalveluja ja omakielinen opettaja voi tarvittaessa olla mukana esittämässä omaa näkemystään tuen suunnittelussa.

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Nummenpakan koulun oppimissuunnitelman lukitsemis- ja arviointikäytäntö:

Nummenpakan koulussa alakoulussa oppimissuunnitelman lukitsee luokanopettaja. Yläkoulussa oppimissuunnitelman lukitsee ~~rehtori.~~ luokanohjaaja tai erityisopettaja.

7.4 Erityinen tuki

Nummenpakan koulun kuvaukset yleisopetuksen yhteistyöluokan määräytymisestä sekä yhteistyön yleisistä periaatteista:

Halisten yksikön pienluokan (1.-2. lk) yleisopetuksen yhteistyöryhmät määrittellään lukuvuosittain. Pienluokka tekee yhteistyötä Halisten yksikön muiden luokkien kanssa joustavasti ja tarvittaessa. Pienluokan oppilaalle tai kaikille luokka-asteen oppilaille voidaan järjestää mahdollisuuksia osallistua opetukseen muun opetuksen yhteydessä.

Nummen yksikön pienluokkien (3.-4. lk ja 5.-6. lk) yleisopetuksen yhteistyöryhmät määrittellään lukuvuosittain. Pienluokat tekevät yhteistyötä Nummen yksikön vastaavien luokka-asteiden muiden luokkien kanssa joustavasti ja tarpeen mukaan. Oppilaskohtaisesti voidaan järjestää opetusta muun opetuksen yhteydessä sopivimmassa luokassa tai opetusryhmässä. Valinnaisaineiden ryhmissä pienluokan oppilaat ovat muun opetuksen yhteydessä, ja oppilaskohtaisesti valitaan sopivin ryhmä.

Aurajoen yksikön pienluokkien (7.-9. lk) yleisopetuksen yhteistyöryhmät määrittellään lukuvuosittain. Pienluokat tekevät yhteistyötä Aurajoen yksikön vastaavien luokka-asteiden muiden luokkien kanssa joustavasti ja tarpeen mukaan. Oppilaskohtaisesti voidaan järjestää opetusta muun opetuksen yhteydessä sopivimmassa luokassa tai opetusryhmässä. Valinnaisaineiden ja joidenkin muiden aineiden ryhmissä pienluokan oppilaat ovat muun opetuksen yhteydessä, mikäli se katsotaan mahdolliseksi oppilaan tuen tarpeet huomioiden.

Kaikissa Nummenpakan koulun yksiköissä aloitteen integroinnista voi tehdä oppilas, huoltaja tai opettaja, minkä jälkeen oppilaskohtaisesti valitaan sopivin ryhmä. Opetuksen järjestelyt kuvataan oppilaan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa. Järjestelyistä ja niiden arvioinnista vastaavat pienluokan erityisopettaja ja yhteistyöluokan opettaja yhdessä. Järjestelyissä, niiden suunnittelussa ja toteutuksessa ovat aina mukana myös oppilas ja huoltaja.

Katariinan koulun pienluokkien (1.-9. lk) yhteistyöryhmät Nummenpakan koulun yleisopetuksessa määrittellään ja suunnitellaan vastaavien luokka-asteiden kanssa joustavasti ja tarpeen mukaan. Yhteiset tapahtumat, tempaukset ja projektit kuuluvat yhteistyömuotoihin.

Lukuvuoden aikainen yhteistyö kuvataan tarkemmin koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Nummenpakan koulun käytäntö HOJKSin lukitsemisessa:

Nummenpakan koulussa alakoulussa HOJKSin lukitsee luokanopettaja. Yläkoulussa HOJKSin lukitsee ~~rehtori~~-**luokanohjaaja tai erityisopettaja**.

7.5.1 Tukiopetus

Nummenpakan koulun kuvaukset tukiopetuksen, omakielisen opetuksen ja maahanmuuttajien tuetun opetuksen toimintamalleista, työnjaosta ja yhteistyöstä:

Opettajat ilmoittavat syyslukukauden alussa oppilaille ja huoltajille tukiopetuskäytäntönsä sekä tavat, joilla ilmoittavat oppilaan osallistumisesta tukiopetukseen. Oppilaalle kerrotaan etukäteen opetuksen tavoitteet ja edistymisestä annetaan palautetta. Oppilas arvioi myös itse omaa toimintaansa ja opiskelun eteneminen suunnitellaan yhdessä.

Maahanmuuttajien tuettu opetus (Matu-opetus)

Nummenpakan koulussa maahanmuuttajien tuetun opetuksen (Matu-opetus) tavoitteena on sijoittaa maahanmuuttajataustainen oppilas ikätasoaan vastaavalle luokka-asteelle ja varmistaa samalla riittävä tuki oppimiselle. Valmistavasta opetuksesta heikolla kotimaan koulutaustalla tulevalle oppilaalle voidaan järjestää eriytetty koulu-polku vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen avulla. Oppilaat saavat pääsääntöisesti tehostettua tukea. Tuettu opetus on kielitietoista opetusta, ja opettajat tekevät yhteistyötä s2-opettajan kanssa. Oppiaineen opettaja varmistaa, että oppilas osaa oppiaineen keskeiset termit ja käsitteet sekä ymmärtää käytettävän oppimateriaalin tekstin ja oppitunnilla käytetyt opetuskielen ilmaiset.

Nummenpakan koulussa maahanmuuttajien tuettua opetusta annetaan alakoulussa tukiopetuksena. Yläkoulussa tuettua opetusta annetaan tuen tarpeen mukaan pienryhmäopetuksena, ~~tai~~ samanaikaisopetuksena **tai tukiope-**
tukena. Yläkoulussa opetusta antavat luokan-, erityis- tai aineenopettajat.

Omakielinen opetus (OMO-opetus)

Nummenpakan koulussa eri kielten omakieliset opettajat opettavat ja tukevat oppilaita heidän omalla äidinkielellään joko yksittäin, pienissä ryhmissä tai samanaikaisopetuksena muun opetuksen yhteydessä. OMO-opettajat ja luokan- ja aineenopettajat tekevät tiivistä yhteistyötä opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Lisäksi koulussa on vuosittain omakielisiä koulunkäynninohjaajia, joiden tehtävänä on samoin tukea ohjaten oppilaita heidän omalla äidinkielellään oppitunneilla. OMO-opettaja toimii myös oppilaanohjauksellisessa yhteistyössä kodin ja koulun välillä.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Nummenpakan koulun kuvaukset osa-aikaisen erityisopetuksen toimintamallista, työnjaosta ja yhteistyöstä:

Osa-aikaista erityisopetusta antavat Nummenpakan koulussa erityisopettajat. Lukuvuoden alussa huoltajille tiedotetaan yleisesti osa-aikaisen erityisopetuksen järjestelyistä ja tuen antamisen yhteydessä Wilma-viesteillä. Oppilas osallistuu opetuksen suunnitteluun ja asettaa itselleen tavoitteet.

Erityisopettaja toimii yhteistyössä luokan-, erityisluokan- ja aineenopettajien kanssa. Tukea annetaan oppilaan omassa luokassa samanaikaisopetuksena tai muutaman oppilaan ryhmille erityisopetuksen tiloissa. Alkuopetuksessa opetusta annetaan lähinnä äidinkielessä ja lisäksi oppilaan on mahdollista saada puheopetusta artikulointivirheisiin. Yläkoulussa osa-aikaista erityisopetusta ~~on lähinnä kielissä ja matematiikassa~~ **annetaan ensisijaisesti kaikissa lukuaineissa**.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muutaman viikon jaksoina tai pitempiketoisena opetuksena. Kolmiportaisen tuen kaikilla tasoilla on mahdollisuus tuen saamiseen. Erityisopettaja sekä luokan-, erityisluokan- tai aineenopettajat suunnittelevat opiskelun eriyttämisen yhdessä. Tällöin opetusjärjestelyistä keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan ja huoltajan rooli korostuu opetuksen ja arvioinnin suunnittelussa.

Osa-aikaisessa erityisopetuksessa harjoitetaan perustaitoja eri oppiaineissa ja kerrataan oppiaineiden ydinsisältöjä, jotta voidaan paikata kouluvuosien aikana syntyneitä opillisia aukkoja. Vuorovaikutus-, opiskelu- ja työskentelytaitoja korjataan opettamalla opiskelustrategioita ja tekemällä ryhmätöitä, joissa on roolijako ja sovitut vastuutehtävät. Samalla lisätään oppilaan valmiuksia arvioida omaa edistymistä ja suunnitella omia opintoja. Perustaitoja vahvistavaa opetusta annetaan lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksiin.

8.4. Oppilashuoltosuunnitelmat

Nummenpakan koulun koulukohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä

Alakoulun koulukohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat apulaisrehtori, erityisopettajat, yksiköiden vastuuopettajat, koulunkäynninohjaaja, terveydenhoitaja sekä koulupsykologi. Yläkoulun koulukohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, erityisopettaja, vastuuopettaja, koulunkäynnin ohjaaja, oppilaan ohjaaja, terveydenhoitaja sekä koulukuraattori. Nämä kummankin **Nummenpakan koulun koulukohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, apulaisrehtori, osa-aikaiset erityisopettajat, yksiköiden vastuuopettajat, erityisluokanopettajien ja koulunkäynninohjaajien edustajat, oppilaanohjaaja, koulukuraattorit, koulupsykologi, psykiatrinen sairaanhoitaja sekä kouluterveydenhoitajat. Oppilashuoltoryhmän kiinteään kokoonpanoon kuuluvat henkilöt nimetään vuosittain ja kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan. Lisäksi ryhmiin kutsutaan käsiteltävän aiheen mukaan koulun henkilöstöä, oppilaskunnan edustajia, huoltajia ja yhteistyökumppaneita.**

Ala- ja yläkoulun yhteisölliset oppilashuoltoryhmät kokoontuvat Nummenpakan koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa ja tarvittaessa useammin. Kokouksista lähetetään asialistat etukäteen edellisellä viikolla ja niistä tehdään muistiot, jotka toimitetaan henkilöstölle tiedoksi.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintaa arvioidaan lukukausien päätteeksi ryhmän kesken. Lisäksi toimintaa arvioidaan sovittujen painotusten osalta koko henkilöstön sekä tarvittaessa yhteistyökumppanien kanssa lukuvuosittain.

NUMMENPAKAN KOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Koulun järjestyssäännöt on laadittu yhdessä koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Jokaisella yksiköllä on lisäksi tarkennetut järjestyssäännöt ohjeineen ja mahdollisine suosituksineen (linkit). Ne ovat nähtävillä koulun kotisivuilla. Järjestyssäännöt käsitellään oppilaiden kanssa lukuvuoden alussa ja tarvittaessa.

1. Koulussa jokaisella on oikeus häiriöttömään työskentelyyn. Oppitunneilla, juhlista, retkillä ja kaikissa koulun tilaisuuksissa käyttäydytään kohteliaasti ja hyvien tapojen mukaisesti. Jokaisella on oikeus fyysiseen koskemattomuuteen.
2. Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa mitään vaarallisia esineitä, aineita, päihteitä eikä tupakkatuotteita.
3. Kaikkea koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti ja asianmukaisesti. Koululta saaduista oppikirjoista ja opiskeluvälineistä huolehditaan hyvin. Jos oppilas vahingoittaa koulun tai toisen omaisuutta, hän on korvausvelvollinen.
4. Jokainen koulussa on vastuussa koulun alueen ja -tilojen siisteydestä.
5. Koulun alueella liikutaan rauhallisesti. Koulun alueelta ei saa poistua ilman koulusta saatua lupaa. Välitunneille siirrytään viivyttämättä ja ne vietetään välituntialueilla. Ruokailussa noudatetaan hyviä tapoja.

Rehtori ja apulaisrehtori ovat hyväksyneet koulun järjestyssäännöt 28.5.2014. Järjestyssäännöt on laadittu yhdessä henkilöstön, vanhempien ja oppilaiden kanssa. Oppilaskuntaa on kuultu ennen hyväksymistä.

Poissaolot kirjataan Wilma-ohjelmaan. Huoltaja selvittää poissaolot joko Wilman kautta tai ottamalla muulla tavoin opettajaan yhteyttä. Lukuvuoden alussa huoltajille selvitetään yksiköjen omat käytännöt poissaolojen ilmoittamisesta, seurannasta ja niihin puuttumisesta. Mikäli oppilas on koulusta pois muusta syystä kuin sairaudesta, lupa poissaoloon tulee pyytää hyvissä ajoin. Luokanopettaja/luokanvalvoja voi antaa 1-3 päivää lomaa, rehtori/apulaisrehtori myöntää pidemmät lomat. Yli kolmen päivän lomien pyytämistä varten on koulun oma lomake koulun kotisivulla.

4. ~~Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen~~

~~Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemistä ja ohjaamista terveisiin elämäntapoihin sekä käyttöön puuttumista käsitellään eri vuosiluokilla opetussuunnitelman mukaisesti eri oppiaineissa ja tarpeen mukaan. Yksiköjen yhteisölliset oppilashuoltoryhmät käsittelevät aiheita, mikäli ne tulevat ajankohtaisiksi. Lisäksi osallistutaan tapahtumiin ja tempauksiin.~~

5. ~~Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet~~

~~Koulukuljetusten piirissä ovat ne oppilaat, joiden katsomusaineen opetus on järjestetty keskitetysti jossakin muussa kuin omassa yksikössä sekä ne pienluokkien oppilaat, joille on myönnetty koulukuljetus koulumatkan pituuden takia tai muista syistä. Kuljetukset ovat taksikuljetuksia. Lisäksi Halisten yksikön oppilaita kuljetetaan säännöllisesti busseilla. Vastuu kuljetusten aikataulumuutosten ilmoittamisesta, turvallisuudesta sekä valvonnasta sovitaan erikseen vuosittain opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien kanssa. Koulun yksiköjen turvallisuussuunnitelmissa on tarkemmat kuvaukset valvonnasta, odotuspaikoista ja muusta turvallisuuteen liittyvästä.~~

6. ~~Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä~~

~~Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän välttämiseksi opastamme yhdessä oppilaita kasvamaan sosiaalisissa taidoissaan; sekä kotona että koulussa on tärkeää keskustella kaveruudesta, toisten kanssa toimeen tulemisesta ja riitojen ratkaisemisista. Nummenpakan koulussa pienetkin kiusaamiset ja riidat keskustellaan ja pyritään sopimaan välittömästi osapuolten kesken omien opettajien johdolla. Mahdolliset rangaistukset on aina sovittu oppilaan iän ja kehitystason mukaisiksi. Oppilaan pitää ilmoittaa kiusaamisista, väkivallasta ja häirinnästä välittömästi koulussa, jotta niihin voidaan puuttua. Kiusaamisista, väkivallasta ja häirinnästä tiedotetaan osapuolten koteihin. Tilannetta seurataan riittävän pitkään keskustelemalla osapuolten kesken säännöllisesti.~~

~~Koulun yksiköjen yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä käsitellään tapauksia yhteisö- ja ryhmätasolla. Jos yksittäisen oppilaan kiusaaminen, väkivalta tai häirintä jatkuu, selvittelyssä mukana voi olla myös yksittäisen oppilaan asioita käsittelevän asiantuntijaryhmän jäseniä opettajan ja huoltajien tukena. Koulussa on käytössä kiusaamisen vastustamisen toimenpideohjelmaa. Alakoulussa kummioppilas ja yläkoulussa tukioppilastointi tukevat oppilaiden turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.~~

Koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä esitellään henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille lukuvuoden alussa sekä yhteistyötahoille tarpeen mukaan. Suunnitelman toteutumista arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa lukuvuoden lopussa yksikköjen yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä.

7. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Koulun yksikköjen turvallisuussuunnitelmissa kuvataan toimintaohjeet, yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen erilaisissa äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa. Yksikköjen suunnitelmista tiedotetaan, niihin perehdytetään ja toimintavalmiuksia harjoitellaan säännöllisesti. Yksikköjen kriisiryhmiin kuuluvat turvallisuusvastaava, rehtori, määritelty oppilashuolto sekä muu henkilöstö. Kokoonpano määritellään tarkemmin vuosisuunnitelmassa. Yksikkökohtaiset yhteisölliset oppilashuoltoryhmät arvioivat kriisisuunnitelmansa vuosittain ja tarvittaessa se päivitetään.

8. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Jokaisessa koulun yksikössä kootaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä. Alakouluyksiköissä ryhmään kuuluvat koulupsykologi ja yksikön terveydenhoitaja kokoontuvat tarvittaessa. Yläkoulun ryhmään kuuluvat terveydenhoitaja ja koulukuraattori kokoontuvat pääsääntöisesti kerran viikossa.

9. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Yhteisöllisessä oppilashuollossa oppilaiden ja huoltajien edustajia sekä muita yhteistyökumppaneita kutsutaan koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin käsiteltävästä asiasta riippuen suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan toimintaa.

Yksilökohtaisessa oppilashuollossa tuen tarpeita arvioidaan ja suunnitellaan yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tukitoimien toteuttamisessa oppilas ja huoltajat ovat kiinteästi mukana ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa, kenelle tietoja voidaan luovuttaa ja kenen kanssa yhteistyötä voidaan tehdä.

Opiskelun siirtymävaiheissa siirryttäessä esiopetuksesta perusopetukseen, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään eteenpäin. Oppilashuollolliset tiedot siirretään oppilaan ja huoltajan luvalla.

Alakoulussa kummioppilas- ja yläkoulussa tukioppilastoiminta tukevat oppilaiden turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta siirtymävaiheissa.

10. Oppilashuoltosuunnitelman toteutumisen arviointi

Koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista seuraavat ja arvioivat lukukausien päättyessä koulun yhteisölliset oppilashuoltoryhmät ja yksilökohtaiset asiantuntijaryhmät. Lukuvuosittain arviointia tehdään vuosisuunnitelmaa arvioitaessa. Lukukausittainen seuranta toteutetaan kirjaamalla toteutumisessa ilmenneet vahvuudet ja kehittämistarpeet. Kehittämistarpeet huomioidaan seuraavan kauden suunnittelussa ja toteutamisessa.

Oppilaskunnalle on esitelty 27.5.2014 opetussuunnitelman luvun 8 koulukohtainen sisältö. Oppilaskunnasta oli edustettuna 6-9 luokkien luottamusoppilaat. Oppilaskunta kommentoi sisältöä ja koulukohtaiseen osioon tehtiin kaksi lisäystä.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Nummenpakan koulun kuvaus valinnaisten taide- ja taitoaineiden tuntien käytöstä ja näiden tavoitteista, sisällöstä ja arvioinnista:

Nummenpakan alakoulussa taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit kolmannella luokalla ovat yksi vuosiviikkotunti musiikkia ja yksi vuosiviikkotunti kuvataidetta.

Näiden oppiaineiden valinnaisen tunnin kolmannen luokan tavoitteet, sisällöt ja arviointi on kuvattu ko. aineiden kohdalla opetussuunnitelmassa. taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla syvennetään yhteisinä oppiaineina opettavien musiikin ja kuvataiteen kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa olevia kolmannen luokan tavoitteita ja sisältöjä. Ne arvioidaan osana näiden oppiaineiden opetusta eikä niistä tule erillistä arviota todistukseen.

Nummenpakan yläkoulussa taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja on kaksi vuosiviikkotuntia sekä kahdeksannella luokalla että yhdeksännellä luokalla. Oppilas valitsee valinnaiset tunnit seitsemännen luokan keväällä samaan aikaan valinnaisaineiden valintojen kanssa. Valinta tehdään kahdeksi vuodeksi.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien kahdeksannen ja yhdeksännen luokan tavoitteet, sisällöt ja arviointi on kuvattu ko. aineiden kohdalla opetussuunnitelmassa. 8. ja 9. luokan taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla syvennetään yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) opetussuunnitelmassa olevia tavoitteita ja sisältöjä. Ne arvioidaan osana näiden oppiaineiden opetusta eikä niistä tule erillistä arviota todistukseen.

12.2 Valinnaiset aineet

Nummenpakan koulun kuvaukset koulukohtaisista valinnaisista aineista:

Alakoulussa oppilaat opiskelevat valinnaisina aineina oppiainerajoja ylittäviä monialaisia oppimiskokonaisuuksia vuosiluokilla 4, 5 ja 6. Valinnat tehdään kolmannen, neljännen ja viidennen luokan keväällä kevätlukukaudella. Tavoitteena on hahmottaa opiskeltavien asioiden välisiä suhteita ja yhdistää eri tieteenaloja. Oppilaat valitsevat joka vuosi eri valinnaisaineen. Ryhmät voivat muodostua yli vuosiluokkarajojen. Opetusta on yksi vuosiviikkotunti joka luokka-asteella. Opetus järjestetään 45 min, 60 min tai 90 min yhden tai kahden oppitunnin pituisina oppitunteina riippuen käytännön järjestelyistä esimerkiksi vierailukäynneistä.

Yläkoulussa seitsemännen luokan keväällä valitaan valinnaiset aineet samanaikaisesti taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien kanssa. Koulun tuntijakoon on lisätty yksi lisävuosiviikkotunti kahdeksannen vuosiluokan valinnaisiin aineisiin. Kahdeksannella vuosiluokalla on valinnaisia aineita neljä vuosiviikkotuntia, joista oppilas valitsee yhden kahden vuosiviikkotunnin ja kaksi yhden vuosiviikkotunnin laajuista valinnaista ainetta. Yhdeksännellä vuosiluokalla on valinnaisia aineita kolme vuosiviikkotuntia. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen valinnainen aine voidaan

toteuttaa joko kahden oppitunnin pituisena yhden lukukauden ajan tai yhden oppitunnin pituisena koko lukuvuoden ajan. Kahden vuosiviikkotunnin laajuinen valinnainen aine valitaan sekä kahdeksannelle että yhdeksännelle luokalle. Yhden tunnin laajuinen valinnainen aine valitaan lukuvuodeksi kerrallaan. **A2-ruotsin opiskelijat opiskelevat kahdeksannella luokalla yhtä kahden vuosiviikkotunnin ja yhtä yhden vuosiviikkotunnin laajuista valinnaista ainetta. Yhdeksännellä luokalla A2-ruotsin opiskelijat opiskelevat yhtä kahden vuosiviikkotunnin laajuista valinnaista ainetta.**

Valinnaiset aineet arvioidaan lukuvuositolitoksessa merkinnällä hyväksytty/hylätty, jos valinnaisaine on yhden vuosiviikkotunnin laajuinen ja numerolla, jos valinnaisaine on kahden vuosiviikkotunnin laajuinen. Valinnaiset aineet ovat joko syventäviä (sy) tai soveltavia (so). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Syventävä valinnaisaine voi myös korottaa yhteisenä oppiaineena opetetun, jo päättyneen, oppiaineen arvosanaa päätötolitoksessa.

Valinnaisten aineiden tavoitteet, sisällöt ja arviointi on kuvattu opetussuunnitelmassa kunkin aineen oppiaineosiossa, jos valinnainen aine on lukuvuosittain pysyvä ja sama. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa on kuvattu ne valinnaiset aineet, jotka vaihtuvat lukuvuosittain. **toteutuvat lukuvuoden aikana.**

Liite 1. Nummenpakan koulun ohjaussuunnitelma

vuosiluokilla 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Oppilaanohjauksen tavoitteet

- edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä
- tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista
- annetaan ohjausta tavoitteiden asettamisessa
- annetaan kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat
- valitaan työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä
- ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen
- kannustetaan osallisuuteen omassa lähiympäristössään

Järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Nummenpakan koulun alkuopetuksessa ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen ja muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Alkuopetuksen aikana ohjaukseen sisältyy ryhmässä ja pareittain työskentelyn oppimista, peli- ja kilpailutilanteissa sopuisan toimimisen opettelua sekä ongelma- ja ristiriitatilanteista selviytymistä. Lisäksi ohjataan työskentelyssä parhaansa tekemiseen ja tehtävien loppuun asti suorittamiseen. Opiskelutaitojen ohjaamisessa keskitytään läksyihin ja tehtäviin liittyviin asioihin sekä ohjeiden noudattamiseen. Kirjallisten ohjeiden, itsenäisen suoriutumisen ja omista töistä vastuun ottamisen määrä lisääntyy toisen luokan loppua kohti.

Oppilaanohjauksessa otetaan erityisesti huomioon maahanmuuttajataustaiset oppilaat ja heidän huoltajansa. Huoltajatapaamisia järjestetään tarpeen mukaan, ja niissä selvitetään mm. Suomen koulutusjärjestelmän rakennetta.

Työn- ja vastuunjako

Kaikki koulun opettajat, koulunkäynnin ohjaajat sekä muu henkilöstö osallistuvat ohjaustoimintaan. Opettajan vastuu on oppimaan oppimisen valmiuksien kehittämisessä ja opiskelun ohjauksessa. Omakieliset opettajat (OMO) ja omakieliset ohjaajat (OMA) antavat ohjauksellista tukea omalla kielellä muun opetuksen yhteydessä.

Monialaiset verkostot

Ohjauksellista yhteistyötä tehdään esim. aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan sekä vanhempainyhdistyksen kanssa. Nummen yksikössä kouluvaari osallistuu ~~viikoittain~~ alkuopetusluokkien toimintaan ohjaten oppilaita koulunkäynnissä.

Kodin ja koulun ohjausyhteistyö

Tuleville ensiluokkalaisille järjestetään keväällä kouluun tutustumispäivä, ja samaan aikaan huoltajille on oma tilaisuus, jonka tavoitteena on ohjata kouluun valmistautumista.

Ensimmäisen luokan syksyllä opettaja tapaa oppilaan ja huoltajan kehityskeskustelussa. Ohjauksellisena tavoitteena on sujuvan koulun aloituksen turvaaminen. Toisen luokan aikana oppilaan ja huoltajan kanssa käytävissä arviointi- ja kehityskeskusteluissa tuetaan oppilaan siirtymistä kolmannelle luokalle.

Wilman kautta huoltajille tiedotetaan oppilaan opiskeluun- ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista sekä tehdään ohjausyhteistyötä. Opettajat tapaavat oppilaita ja huoltajia esim. oppilaan tarvitseman tuen tasoa määritettäessä.

Vanhempainyhdistys tukee oppilaiden huoltajien ja koulun välistä yhteistoimintaa ja osallistuu koulun tapahtumiin.

Koulun työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Alkuopetuksessa käsitellään ammatteja ja työntekoa ympäristöopin sisällöissä.

Nummenpakan koulun ohjaussuunnitelma vuosiluokilla 3-6: Oppijana kehittyminen

Oppilaanohjauksen tavoitteet

- tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä
- vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista
- edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä
- autetaan oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä
- autetaan oppilaita tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä
- tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä
- tuetaan oppilaita kehittämään elämässä tarvittavia taitoja
- tuetaan oppilaita vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään oppijana
- ohjataan oppilaita tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja
- tuetaan oppilaita ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana
- tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä
- edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä
- edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä

Järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Nummenpakan alakoulussa luokanopettaja, **erityisopettaja** ja muu henkilökunta vastaavat oppilaanohjauksesta yhdessä. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Alakoulussa ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen ja muun toiminnan yhteydessä.

Vuosiluokkien 3-6 aikana uudet oppiaineet ja niihin liittyvät ohjausasiat korostuvat ohjauksessa. Opiskelutaitojen ohjaamisessa on keskeistä kielen opiskelun opiskelumenetelmien käyttöön ohjaaminen sekä käsityöhön ja ympäristöoppiin liittyvien turvallisuusasioiden omaksumiseen ohjaaminen. Oppilaita ohjataan tietotekniikan ja nettietiketin järkevään ja turvalliseen käyttämiseen sekä valintojen tekemiseen koulupolun ensimmäisiä valinnaisaineita valittaessa.

Oppilaanohjauksessa otetaan erityisesti huomioon maahanmuuttajataustaiset oppilaat ja heidän huoltajansa. Huoltajatapaamisia järjestetään tarpeen mukaan, ja niissä selvitetään mm. Suomen koulutusjärjestelmän rakennetta

Työn- ja vastuunjako

Kaikki koulun opettajat ja koulunkäynninohjaajat osallistuvat ohjaustoimintaan. Opettajan vastuu on oppimaan oppimisen valmiuksien kehittämisessä ja opiskelun ohjauksessa. Omakieliset opettajat (OMO) ja omakieliset ohjaajat (OMA) antavat ohjauksellista tukea omalla kielellä muun opetuksen yhteydessä.

Monialaiset verkostot

Ohjauksellista yhteistyötä tehdään muun muassa vanhempainyhdistyksen ja kolmannen sektorin kanssa.

Kodin ja koulun ohjausyhteistyö

Wilman kautta huoltajille tiedotetaan oppilaan opiskeluun- ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista sekä tehdään ohjausyhteistyötä. Opettajat tapaavat tarvittaessa oppilaita ja huoltajia esim. oppilaan tarvitseman tuen tasoa määritettäessä. Luokka-asteittaiset vanhempainillat järjestetään lukuvuosittain. Kuudennen luokan aikana oppilaan ja huoltajan kanssa käytävissä arviointi- ja kehityskeskusteluissa tuetaan oppilaan siirtymistä seitsemännelle luokalle.

Vanhempainyhdistys tukee oppilaiden huoltajien ja koulun välistä yhteistoimintaa ja osallistuu koulun tapahtumiin.

Koulun työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Kuudennella luokalla oppilaat osallistuvat Yrityskylään; yhteiskunnan, talouden, työelämän ja yrittäjyyden oppimiskokonaisuuteen. Yhteiskuntaopin sisällöissä neljännellä ja kuudennella luokalla käsitellään työelämää, yrittäjyyttä ja ammatteja.

Nummenpakan koulun ohjaussuunnitelma vuosiluokilla 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Oppilaanohjauksen tavoitteet

- ohjataan jokaista oppilasta edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan
- autetaan oppilaita hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen
- selkeytetään opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta
- laajennetaan oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista
- kehitetään oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen siirtymävaiheissa sekä työuran siirtymissä
- ohjataan oppilaita käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita
- vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa
- tarjotaan oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa
- edistetään opintojen loppuun saattamista
- tuetaan siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin

Järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Nummenpakan yläkoulussa oppilaanohjauksen periaatteena on koko henkilöstön ja oppiainerajat ylittävä yhteistyö.

Ohjauksen keskeiset tehtävät:

- * oppilaan kasvun ja kehityksen tukeminen,
- * opiskelutaitojen ja oppimisen ohjaus sekä
- * elämän suunnittelun ja uravalinnan ohjaus.

Työn- ja vastuunjako

Koko koulun henkilöstö osallistuu ohjaustoimintaan. Opettajan vastuu on oppimaan oppimisen valmiuksien kehittämisessä ja opiskelun ohjauksessa. Yläkoulussa oppilaanohjaajat ovat päävastuussa uravalinnan ohjauksesta. Oppilaanohjaajat huolehtivat myös oppilaanohjauksen käytännön järjestelyistä, kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta.

Monialaiset verkostot

Ohjaus ja oppilaan opintopolku vaativat onnistuakseen monialaista koulun sisäistä ja ulkopuolista yhteistyötä. Yhteistyötahoja ja verkostoja ovat mm. toisen asteen oppilaitokset, työelämän edustajat, uraohjaaja sekä kolmannen sektorin toimijat.

Kodin ja koulun ohjausyhteistyö

Nummenpakan yläkoulussa kodin ja koulun ohjausyhteistyömuotoja ovat vanhempainillat, kodin ja koulun päivät sekä muut yhteiset tapahtumat. Seitsemännen luokan ~~valinnaisaineiltaan~~ valinnaisaine-esittelyyn sekä yhdeksännen luokan jatkokoulutusiltaan kutsutaan aina myös oppilaat. Seitsemännen luokan syksyn luokanohjaajan pitämässä kehitysOHO- keskustelussa ovat mukana sekä huoltaja että oppilas. Pedagogisten asiakirjojen laadinnassa ovat aina mukana oppilas ja huoltajat. Lisäksi huoltajia voidaan kutsua oppitunneille kertomaan omasta työstään ja ammatistaan.

Huoltajille tiedotetaan Wilman kautta oppilaan opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista sekä tehdään ohjausyhteistyötä. Koulun vanhempainyhdistys tukee huoltajien ja koulun välistä yhteistoimintaa ja osallistuu koulun tapahtumiin.

Tarvittaessa kodin ja koulun ohjausyhteistyötä tiivistetään perusopetuksen päättövaiheessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteishakuun liittyvään henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun. Maahanmuuttajataustaisia huoltajia kutsutaan ohjauskeskusteluihin aina tarvittaessa. Näissä keskusteluissa ovat mukana oppilas, huoltaja, oppilaanohjaaja, tarvittaessa OMO-opettaja ja tulkki.

Koulun työelämäyhteistyö

Nummenpakan koulussa työelämään tutustumisjakso toteutetaan kaikilla yläkoululuokilla. Toisen asteen oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä eri ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin tutustumisen yhteydessä.

Työelämään tutustumisen järjestelyt

Seitsemäsluokkalaisille järjestetään koulun sisäinen työelämään tutustumisjakso (TET) koulun keittiössä kevätlukukaudella. Oppilaat osallistuvat pareittain yhden päivän ajan ruokahuollon työtehtäviin. Tavoitteena on vastuunotto, osallistuminen omasta ympäristöstä huolehtimiseen ja yhteisöllisyyden tunteen vahvistaminen.

Viikon mittaiset työelämään tutustumisjaksot järjestetään kahdeksannen luokan keväällä ja yhdeksannen luokan syksyllä. Pienluokilla on kahdeksannella luokalla kaksi viikon mittaista jaksoa. TET- jakson ohjaus jakautuu seuraaviin vaiheisiin: TET-paikan haku, TET-sopimuksen täyttäminen, TET-harjoittelu, TET-jakson palaute ja arviointi sekä TET-kokemusten raportointi ja läpikäynti. Henkilöstö tukee ja ohjaa tarvittaessa oppilaita TET-paikkojen hankinnassa. Aineenopettajat ohjaavat omasta aineestaan kiinnostuneita alan työpaikkoihin. Äidinkielen opettajat ohjaavat työhakemuksen, CV:n ja TET-raporttien tekoa.

TET-tori, Turun kaupungin oppilaanohjaajien luoma sähköinen portaali työpaikoista ja yrityksistä, toimii oppilaiden apuna TET-paikan hankinnassa. TET-viikosta vastaavat oppilaanohjaaja ja työpaikalla nimetty vastuhenkilö. Työpaikalla noudatetaan nuoriin työntekijöihin koskevia säädöksiä ja oppilas on vakuutettu viikon aikana tapaturmalain mukaisesti. Oppilaan päivittäinen työaika on 6 tuntia. Oppilaanohjaajat ja opettajat vierailevat mahdollisuuksien mukaan oppilaiden TET-paikoilla. TET-kokemuksia käydään läpi ja pohditaan eri oppiaineiden näkökulmasta.

Maahanmuuttajataustaisten ja pienluokkien oppilaiden työelämään tutustumisjaksojen tavoitteena on laajentaa näkökulmia lisäämällä työelämäkokemusten monipuolisuutta ja tarjoamalla kokemuksia oppilasta kiinnostavista aloista. Oppilaanohjaajat, S2-opettaja, OMO-opettaja, erityisluokanopettaja ja koulunkäynninohjaajat ohjaavat oppilaita työelämään tutustumissuunnitelman teossa, tarvittaessa TET- paikan hankinnassa ja vierailevat mahdollisuuksien mukaan oppilaiden TET-paikoilla. Pienluokkien oppilaanohjaaja tai erityisluokanopettaja vierailee jokaisen oppilaan TET-paikalla.

Lisäksi järjestetään mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntejä yrityksiin ja yritysvierailuita koululle. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisille järjestetään vierailukäyntejä ammatillisiin oppilaitoksiin. Kaikilla kiinnostuneilla on mahdollisuus osallistua Turun ammatti-instituutin avoimiin oviin yhdeksannen luokan syksyllä. Lisäksi koulukokeiluja järjestetään syyslukukaudella ja alkukeväästä kaikille halukkaille. Tämän lisäksi valinnaisryhmät tekevät oppilaitos- ja yritysvierailuja ja/tai työelämän edustajia kutsutaan mahdollisuuksien mukaan koululle.

Liite 2. Lisätuntien vuosiluokkakohtaiset tavoitteet, sisällöt ja arviointi

KUVATAIDE

Taide- ja taitoaineiden valinnainen tunti 1 vvh

TURKU Nummenpakan koulu			
Tavoitteet	S	Kuntakohtainen / Nummenpakka	L
3. luokka			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti	S1 S2	Tutkitaan kuvia, jotka liittyvät oppilaan omaan maailmaan (valokuvat, pelit, kirjat, elokuvat, logot, esineet, rakennukset, värit ym.) ja tehdään niistä havaintoja eri aistein ja keskustellen. Tutustutaan oppilasta kiinnostaviin reaali maailman erilaisiin kuviin sekä internetin kuvavirtaan poimien kuvia talteen tarkempaa tarkastelua varten. Tehdään mahdollisuuksien mukaan retkiä koulun lähiympäristöön ja havainnoidaan ympäristöä kameran ja videokuvauksen keinoin. Tutkitaan ympäröivää maailmaa eri aistien avulla. Tutkitaan ilmiöitä ja esineitä tunto-, haju-, näkö- ja kuuloaistein mahdollisuuksien mukaan retkillä koulun sisällä ja lähiympäristössä. Voidaan ottaa erityisen tarkastelun kohteeksi esimerkiksi ympäristö, esineet tai arkkitehtuuri.	L1 L3 L4 L5
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1 S2 S3	Harjoitellaan käyttämään monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita. Laajennetaan kuvataiteen materiaalikirjoa valitun teeman mukaisesti esimerkiksi luonnosta tehtäviin erilaisiin löytöihin tai kierräysmateriaaleihin. Tekniikoissa pyritään yhdistelemään erilaisia materiaaleja.	L2 L3 L5 L6

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin	S1	Kiinnitetään huomiota omien kuvien tuottamisessa kuvanteon prosessin hallintaan harjoittelemalla oman toiminnan ohjausta ja suunnittelua. Laaditaan kirjallinen tai kuvallinen työskentelysuunnitelma tukemaan oman työprosessin hahmottamista. Työn valmistuttua arvioidaan, kuinka hyvin suunnitelmaa noudatettiin ja miten suunnitelma edesauttoi työn valmistumista.	L1
	S2		L2
	S3		L3
			L5
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä	S2	Harjoitellaan tarkastelemaan erilaisten ympäristöjen, esineiden, mediakulttuurien ja virtuaalimaailmojen kuvallista sisältöä. Tarkastellaan laaja-alaisesti kuvallista sisältöä tutkimalla erilaisia esineitä, valokuvia ja maisemia. Materiaaleja voidaan kerätä oppilailta ja internetistä. Virtuaalimaailmoihin tutustutaan esimerkiksi 360 -videoiden avulla.	L1 L2 L4 L5
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kestävä kehitys kuvailmaisun toimintatapoja valitessaan	S1 S2 S3	Harjoitellaan valitsemaan kestävä kehityksen kannalta sopivia toimintatapoja sekä materiaalivalinnoissa että kuvallisessa ilmaisussa. Harjoitellaan uusiokäyttämään luokassa syntyvää kierrätyspaperia, mahdollisesti muuta käyttökelpoista jätettä sekä käytöstä poistuneita käyttötavaroita kuvataiteen luomisessa. Lisäksi harjoitellaan materiaalien ja työvälineiden kestävää ja säästeliästä käyttöä.	L1 L2 L4 L7

3. luokka

MUSIIKKI

Taide- ja taitoaineiden valinnainen tunti 1 vvh

TURKU
Nummenpakan koulu

Tavoitteet	S	Kuntakohtainen / Nummenpakka	L
3. luokka			
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 S3 S4	Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä. Opetellaan musisoinnissa kuuntelemaan omaa osuutta suhteessa muihin. Suunnitellaan ja toteutetaan musiikillista ohjelmistoa koulun tapahtumiin ja juhliin. Syvennetään musiikintunneilla opittuja taitoja ja musisoidaan yhdessä.	L2 L6 L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1 S2 S4	Lauletaan ikäkaudelle sopivia lauluja. Opetellaan tunnistamaan soitto- ja laulutehtävissä esiin tulevia musiikkikäsitteitä. Tehdään soitinkokeiluja ja harjoitellaan soittotekniikoita sekä vahvistetaan yhteissoittotaitoja. Harjoitellaan nimeämään käytössä olevia soittimia. Harjoitellaan kiinnittämään musisoinnissa huomiota myös tulkitaan. Lauletaan yhdessä musiikintunneilta tuttuja lauluja. Säestetään laulua rytmisoittimin. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan bändisoittimien alkeisiin.	L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunteiden ilmaisun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1 S2	Harjoitellaan luontevaa liikkumista, kehorytmiikkaa ja kehollista keksintää musisoinnissa. Tutustutaan kehorytmiikkaan. Liikutaan ja tanssitaan musiikin inspiroimina.	L1 L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.	S1- S4	Kuunnellaan musiikkia eläytyen sen tunnelmaan liikkuen, piirtäen tai muulla tavoin mielikuvitusta aktivoiden. Harjoitellaan kertomaan kuuntelun herättämistä ajatuksista ja tunteista. Eritellään ja tulkitaan kuunneltua musiikkia keskustelemalla musiikista tehdyistä havainnoista.	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen	S1- S4	Suunnitellaan omia tai ryhmissä toteutettuja pienimuotoisia sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatioita ja liikesarjoja. Opetellaan musiikkia yhdistämällä sitä esim. kuvataiteeseen tai äidinkieleen. Harjoitellaan improvisointia rytmisoittimin. Pyritään tutustumaan musiikkitekniikkaan TVT-välinein.	L1 L2 L5 L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1 S2 S4	Ohjataan oppilaita tunnistamaan nuotteja, taukoja ja rytmejä, jotka tulevat esille valituissa laulu- ja soittotehtävissä ikäkausi huomioon ottaen. Harjoitellaan havainnoimaan musiikin muotorakenteita (esim. ABA, maalit). Tutustutaan nuottimerkintöihin. Harjoitellaan tunnistamaan muotorakenteen osia, kuten säkeistö ja kertosäe.	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1 S3	Opetellaan käyttämään musisoinnissa musiikin välineistöä asianmukaisesti sekä huolehtimaan kuulosta. Pyritään huolellisuuteen soittimia ja muita yhteisiä välineitä käytettäessä. Harjoitellaan sopivan äänentason löytämistä jokaisella oppitunnilla.	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1 - S4	Kehitetään musisointitaitoja. Harjoitellaan musiikillisia kokonaisuuksia mm. koulun tapahtumiin ja juhliin. Musisoidaan myös omatoimisesti mahdollisuuksien mukaan.	L1

Liite 3. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

8. ja 9. luokka

MUSIIKKI

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **8.lk 1+2 vv**, **9.lk 2vv**

TURKU
Nummenpakan koulu

Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
8. luokka			
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	Soitetaan erityisesti bändisoittimia. 8.lk: Syvennetään bändisoitto ja –laulutaitoja. Pyritään harjoittamaan bändisoittoesitys koulun tilaisuuteen. 9.lk: Syvennetään bändisoitto- ja laulutaitoja. Pyritään harjoittamaan bändisoittoesitys koulun tilaisuuteen.	L2 L7
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Lauletaan monipuolisesti. 8.lk: Lauletaan yhdessä ja yksittäin monipuolista ohjelmistoa. Tutustutaan äänenhuollon perustekniikkaan. Harjoitetaan oman ääninelimistön tehokkaampaa käyttöä. 9.lk: Lauletaan yhdessä ja yksittäin monipuolista ohjelmistoa. Kehitetään äänenhuoltotekniikkaa.	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen	S1-S4	Soitetaan erityisesti bändisoittimia.	L2

soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin		8.lk: Pyritään saavuttamaan taito soittaa kitaraa, bassoa ja rum-puja kolmen soinnun kappaleessa. 9.lk: Kehitetään yhteissoittotaitoja.	
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	Tanssitaan.	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunte-luun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	Kuunnellaan suomalaista kansanmusiikkia ja musiikkia muista kulttuureista. Analysoidaan musiikkivideoita ja elokuvamusiiikkia. 8.lk: Opetellaan luokittelemaan ja erittelemään kuultua musiikkia. 9.lk: Tutustutaan elokuva- ja näyttämömusiikkiin.	L2
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	Tutustutaan musiikkiteknologiaan (esim. GarageBand).	L1 L2 L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten	S1-S4	Tutustutaan suomalaiseen kansanmusiikkiin ja musiikkiin muissa kulttuureissa. Perehdytään musiikin ja median yhteyksiin.	L2 L4

musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa		Opiskellaan musiikin historiaa. 8.lk: Tutustutaan populaarimusiikin historiaan. 9.lk: Tutustutaan maailman musiikkiin.	
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	Tutustutaan musiikin peruskäsitteisiin. 8.lk: Tutustutaan ja opitaan musiikkitermejä ja nuotinlukua käytännön esimerkein, soittamalla ja laulamalla. 9.lk: Tutustutaan ja opitaan musiikkitermejä ja nuotinlukua käytännön esimerkein, soittamalla ja laulamalla.	L4
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4	Soitetaan, lauletaan, kuunnellaan ja keskustellaan. Huolehditaan, että jokaisen tunnin ja jokaisen lukukauden tavoitteet ovat oppilaiden tiedossa. 8.lk: Seurataan kehitystä itsearvioinnilla ja vertaispalautteella. 9.lk: Seurataan kehitystä itsearvioinnilla ja vertaispalautteella.	L1

8. ja 9. luokka

KUVATAIDE

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **8.lk 2vvh**, **9.lk 2vvh**

TURKU
Nummenpakan koulu

Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
7. luokka			
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S2	Tutkitaan, arvioidaan ja tulkitaan lähiympäristöä sekä kerrotaan siitä kuvataiteellisin keinoin. 8.lk: Hankitaan lisää moniaistisia kokemuksia taiteesta, ympäristöstä ja visuaalisesta kulttuurista. Syvennetään kerrontaa kuvataiteen keinoin. 9.lk: Hankitaan lisää moniaistisia kokemuksia taiteesta, ympäristöstä ja visuaalisesta kulttuurista. Syvennetään kerrontaa kuvataiteen keinoin.	L1 L3 L4 L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S3	Analysoidaan, dokumentoidaan ja tutkitaan visuaalisesti tai kirjoittaen kuvataiteen teoksia tai -ilmiöitä. 8.lk: Lisääntyneiden kokemusten kautta syvennetään kuvataiteen teoksien ja -ilmiöiden analyysiä. Keskustellaan oppilaiden töistä. 9. lk: Lisääntyneiden kokemusten kautta syvennetään kuvataiteen teoksien ja -ilmiöiden analyysiä. Keskustellaan oppilaiden töistä.	L2 L4 L5 L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1	Tehdään monipuolisesti media- tai kuvataiteellisia teoksia omista havainnoista ja ajatuksista	L2 L3 L4 L5
Kuvallinen tuottaminen			

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1 S2	Rohkaistaan oppilasta luovaan monipuoliseen kuvailmaisuun. Syvennetään taitoja tutustumalla ja hyödyntämällä taidetietolähteitä internetissä, Suomessa ja maailmalla. 8.Ik: Lisätään tekniikoita ja materiaalivalikoimaa. Tutustutaan sekä perinteisiin kuvantekemisen menetelmiin että digitaalisen kuvan mahdollisuuksiin. 9.Ik: Lisätään tekniikoita ja materiaalivalikoimaa. Tutustutaan sekä perinteisiin kuvantekemisen menetelmiin että digitaalisen kuvan mahdollisuuksiin.	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S2	Tutkitaan ja hyödynnetään oman ja yhteisen työskentelyn kautta ympäristön kuvaviestejä.	L1 L2 L3 L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1	Pohditaan ja tulkitaan jotain Turun ympäristössä tai mediassa olevaa tapahtumaa tai ilmiötä. 8.Ik: Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan johonkin ajankohtaiseen kaupunkisuunnitteluun liittyvään hankkeeseen Turussa. Syvennetään omien mielipiteiden ilmaisua kuvallisesti. 9. Ik: Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan johonkin ajankohtaiseen kaupunkisuunnitteluun liittyvään hankkeeseen Turussa. Syvennetään omien mielipiteiden ilmaisua kuvallisesti	L1 L2 L4 L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatuksen menetelmiä	S2	Analysoidaan ja kirjoitetaan omista ja toisten kuvataiteellisista töistä. 8.Ik: Harjoitellaan kuvan tulkintaa kuvallisin ja sanallisin keinoin. 9.Ik: Harjoitellaan kuvan tulkintaa kuvallisin ja sanallisin keinoin.	L1 L2 L4 L5

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S3	Tutustutaan Turun, Suomen ja maailman taidehistoriaan ja aika-laistaiteeseen. 8.Ik: Syvennetään taidehistorian ja aikalaistaiteen tuntemusta. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan alkuperäisiin taideteoksiin museoissa ja taidenäyttelyissä. 9.Ik: Syvennetään taidehistorian ja aikalaistaiteen tuntemusta. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan alkuperäisiin taideteoksiin museoissa ja taidenäyttelyissä.	L1 L4 L5 L6
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S3	Tehdään museo- ja taidenäyttelyvierailuja syventämään ja tukemaan omaa työskentelyä. 8.Ik: Tehdään mahdollisuuksien mukaan museo- ja taidenäyttelyvierailuja lähiympäristön ulkopuolelle. 9.Ik: Tehdään mahdollisuuksien mukaan museo- ja taidenäyttelyvierailuja lähiympäristön ulkopuolelle.	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S2	Keskustellaan taiteen vaikutuksista. 8.Ik: Syvennetään ymmärrystä taiteen vaikutuksista. Tutustutaan taiteen, kuvaviestinnän, muotoilun ja arkkitehtuurin asemaan yhteiskunnassa. 9.Ik: Syvennetään ymmärrystä taiteen vaikutuksista. Tutustutaan taiteen, kuvaviestinnän, muotoilun ja arkkitehtuurin asemaan yhteiskunnassa.	L3 L4 L6 L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisus-	S1	Tutkitaan oman työskentelyn ekologisia ja eettisiä vaikutuksia.	L1 L2

saan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla		Nimetään taiteen ilmiötä. 8.Ik: Pyritään toimimaan niin, että oma toiminta on ekologisesti ja eettisesti kestävä. Tutustutaan kuvailmaisuun eri kulttuureissa ja erilaisiin kuvakulttuureihin omassa ympäristössä. 9.Ik: Pyritään toimimaan niin, että oma toiminta on ekologisesti ja eettisesti kestävä. Tutustutaan kuvailmaisuun eri kulttuureissa ja erilaisiin kuvakulttuureihin omassa ympäristössä.	L4 L7

8. ja 9. luokka

KÄSITYÖ

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **8.Ik 2vvh, 9.Ik 2vvh**

TURKU Nummenpakan koulu			
Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
7. luokka			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoidaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen. Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.	L2 L3

		Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. 8.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Muotoilu: Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja. Käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.	L1

		Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. Dokumentointi ja arviointi: Dokumentoidaan kokonainen käsityöprosessi hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. 8.Ik: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.Ik: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	Innovointi: Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen. Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja. Käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.	L4 L6

		Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. 8.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen. Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja.	L2 L4

		Käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusproses- sissa. Tekeminen: Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. 8.Ik: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuk- sen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.Ik: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuk- sen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	
T5 ohjata oppilasta ha- vainnoimaan, ennakoi- maan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimi- maan turvallisesti käsi- työprosessissa	S6	Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan sekä arvioidaan työn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.	L3 L6
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsi- työn suunnittelussa, val- mistuksessa ja doku- mentoinnissa, sekä yh- teisöllisen tiedon tuot- tamisessa ja jakami- sessa	S1- S5	Innovointi: Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia pro- sessin edetessä. Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yh- teiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen. Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nyky- syyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuk- sessa. Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja.	L5

		Käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. Dokumentointi ja arviointi: Dokumentoidaan kokonainen käsityöprosessi hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Tekeminen: Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. 8.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä. 8.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa. 9.lk: Syvennetään ja vahvistetaan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaista suunnittelua ja toimintaa.	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityö-	S8	Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta.	L1 L4 L7

prosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa		Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.	

8. luokka

LIIKUNTA

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **8lk 3+2 vvh**

TURKU Nummenpakan koulu			
Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
8. luokka			
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Liikutaan liikuntatunneilla aktiivisesti ja monipuolisesti. Kokeillaan ennakkoluulottomasti uusia liikuntatehtäviä ja -lajeja sekä itsenäisesti että ryhmissä parhaansa yrittäen. Laajennetaan harjoiteltavaa lajikirjoa.	L1 L2
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien	S1	Hahmotetaan omaa kehoa, voimaa, aikaa ja ympäröivää tilaa sekä tehdään tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa. Syvennetään havaintomotorisia taitoja.	L1 L3 L4

avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja			
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Kehitetään tasapaino- ja liikkumistaitoja useissa eri liikuntamuodoissa ja erilaisissa ympäristöissä.	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Kehitetään välineenkäsittelytaitoja sekä yhdistetään ja sovelletaan niitä useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa. Syvennetään välineen käsittelytaitoja.	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyttä ja liikkuvuutta	S1	Opetellaan arvioimaan ohjatusti omaa fyysistä toimintakykyä (esim. valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seuranta-järjestelmän Move!:n avulla). Pohditaan fyysisten ominaisuuksien ylläpitämisen merkitystä omalle hyvinvoinnille. Harjoitellaan ohjatusti fyysisiä ominaisuuksia kuten nopeus, liikkuvuus, voima ja kestävyys. Hyödynnetään koulun omaa, monipuolista kuntosalia.	L3
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Harjoitellaan vesiliikuntaa, pelastautumis- ja vedestäpelastamistaitoja.	L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Kuunnellaan ja noudatetaan annettuja ohjeita. Toimitaan yhteisesti sovittujen toimintatapojen mukaisesti turvallisuusnäkökohdat ja toiset huomioden. Kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusnäkökohtiin ja niiden ymmärtämiseen, oppilaiden kielellinen tausta huomioon ottaen.	L3 L6 L7
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	Osataan ilmaista omia tunteita toiset huomioon ottaen. Toimitaan kaikkien ryhmän oppilaiden kanssa. Autetaan ja kannustetaan muita oppilaita. Otetaan huomioon koulun monikulttuurisuus.	L2 L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Noudatetaan reilun pelin periaatetta erilaisissa tilanteissa. Kannetaan vastuuta yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kiinnitetään erityistä huomiota yksilön vastuuseen yhteisen tavoitteen saavuttamisessa.	L2 L6 L7
Psyykkinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Toimitaan itsenäisesti annetun ohjeen mukaan. Ponnistellaan pitkäjänteisesti oman ja yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.	L1 L2 L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	Kehitetään liikunnan kautta myönteistä minäkuvaa. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan myönteistä palautetta sekä opettajalta että muilta oppilailta. Kokeillaan omalle taitotasolle soveltuvia iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä. Arvioidaan omia liikuntakokemuksia ja toimintaa osana itsearviointia.	L1 L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitystä omalle hyvinvoinnille osana itsearviointia. Hyödynnetään erilaisia urheilijavierailijoita esimerkkeinä liikunnallisen elämäntavan hyödyllisyydestä.	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Kokeillaan eri liikuntamuotoja mahdollisuuksien mukaan (<i>esim. hyödyntäen Mihi-toimintaa</i>). Pohditaan omaa kiinnostuneisuutta eri liikuntalajeihin osana itsearviointia. Pyritään hankkimaan liikunnallinen harrastus.	L1 L3

9. luokka

LIIKUNTA

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **9lk 2+2 vv**

TURKU Nummenpakan koulu			
Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
9. luokka			

Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Liikutaan liikuntatunneilla aktiivisesti ja monipuolisesti. Kokeillaan ennakkoluulottomasti uusia liikuntatehtäviä ja -lajeja sekä itsenäisesti että ryhmissä parhaansa yrittäen.	L1 L2
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Hahmotetaan omaa kehoa, voimaa, aikaa ja ympäröivää tilaa sekä tehdään tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa. Syvennetään havaintomotorisia taitoja.	L1 L3 L4
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Osataan käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa ja erilaisissa ympäristöissä.	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Osataan käyttää tarkoituksenmukaisesti liikuntavälineitä sekä yhdistää ja soveltaa käsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa. Syvennetään välineiden käsittelytaitoja.	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Osataan arvioida omaa fyysistä toimintakykyä. Ymmärretään fyysisten ominaisuuksien ylläpitämisen merkitys omalle hyvinvoinnille.	L3

		Harjoitellaan ohjatusti fyysisiä ominaisuuksia kuten nopeus, liikkuvuus, voima ja kestävyys. Hyödynnetään koulun omaa, monipuolista kuntosalia.	
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Kehitetään taitoa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä. Syvennetään uimataitoja.	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Kuunnellaan ja noudatetaan annettuja ohjeita. Toimitaan yhteisesti sovittujen toimintatapojen mukaisesti turvallisuusnäkökohdat ja toiset huomioiden Kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusnäkökohtiin ja niiden ymmärtämiseen, oppilaiden kielellinen tausta huomioon ottaen.	L3 L6 L7
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	Harjoitellaan ilmaisemaan omia tunteita toiset huomioon ottaen. Toimitaan kaikkien ryhmän oppilaiden kanssa. Autetaan ja kannustetaan muita oppilaita.	L2 L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Noudatetaan reilun pelin periaatetta erilaisissa tilanteissa. Kannetaan vastuuta yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kiinnitetään erityistä huomiota yksilön vastuuseen yhteisen tavoitteen saavuttamisessa.	L2 L6 L7

Psyykkinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Toimitaan itsenäisesti annetun ohjeen mukaan. Ponnistellaan pitkäjänteisesti oman ja yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.	L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	Kehitetään liikunnan kautta myönteistä minäkuva. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan myönteistä palautetta sekä opettajalta että muilta oppilailta. Kokeillaan omalle taitotasolle soveltuvia iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä. Arvioidaan omia liikuntakokemuksia ja toimintaa osana itsearviointia.	L1 L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitystä omalle hyvinvoinnille osana itsearviointia. Hyödynnetään erilaisia urheilijavierailijoita esimerkkeinä liikunnallisen elämäntavan hyödyllisyydestä.	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Kokeillaan eri liikuntamuotoja mahdollisuuksien mukaan (<i>esim. hyödyntäen Mihi-toimintaa</i>). Pohditaan omaa kiinnostuneisuutta eri liikuntalajeihin osana itsearviointia. Pyritään löytämään säännöllinen liikuntaharrastus.	L1 L3

8. ja 9. luokka

KOTITALOUS

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **8 lk 2vvh, 9lk 2 vvh**

TURKU

Nummenpakan koulu

Tavoitteet	S	Kuntakohtainen	L
7. luokka			
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 S2 S3	Harjoitellaan asioimista kuluttajina. Perehdytään vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaiseen tiedon hankintaan. Asetetaan tavoitteita toiminnalle ja arvioidaan omaa oppimista. 8. lk: Harjoitellaan ryhmässä tasapuolista työnjakoa ja arvioidaan omaa ja ryhmän työskentelyä. 9. lk: Suunnitellaan ryhmissä oma ateriakokonaisuus.	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1 S2	Suunnitellaan ja toteutetaan aterioita erilaisiin ruokailutilanteisiin ja kodin juhliin huomioimalla esteettiset näkökulmat. Tutustutaan arjessa tarvittaviin ja käytettäviin tarkoituksenmukaisiin aineisiin, laitteisiin, välineisiin ja työtapoihin. 9. lk: Pohditaan nuoren omassa taloudessa selviytymistä itsenäisesti.	L2 L3

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 S2 S3	Harjoitellaan ja edistetään ruoanvalmistus- ja leivontataitoja ottamalla huomioon paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita. Pohditaan kodin puhtaanapitomenetelmiä ympäristö- ja kustannustietoisesti. Perehdytään kuluttajan vastuuseen ja oikeuteen valintoja ja sopimuksia tehdessä. Harjoitellaan asioimista kuluttajina. Perehdytään vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan. 8.lk: Toteutetaan perinteisiä maakuntaruokia. 9.lk: Tutustuaan eri maiden ruokakulttuureihin.	L3 L4 L5 L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1 S2	Pohditaan ruoka- ja tapakulttuuria osana identiteettiä. Sovelletaan ja syvennetään opittua omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.	L1 L3 L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomioita käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1 S2 S3	Pohditaan ruokaan ja syömiseen liittyviä valintoja ja tottumuksia ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Arvioidaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita. Perehdytään kuluttajan vastuuseen ja oikeuteen valintoja ja sopimuksia tehdessä.	L3 L5 L7

		8.lk: Käsitellään ajankohtaisia kuluttajakysymyksiä. Suoritetaan hygieniapassi (vapaaehtoinen). 9.lk: Käsitellään nuoren oman talouden hoidossa tarvittavia taitoja ja asioita. Suoritetaan hygieniapassi (vapaaehtoinen).	
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteutamisessa	S1 S2 S3	Perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Pohditaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. 8.lk: Harjoitellaan toisten huomioon ottamista.	L1 L2 L6 L7
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1 S2 S3	Suunnitellaan ja toteutetaan aterioita erilaisiin ruokailutilanteisiin ja kodin juhliin huomioimalla esteettiset näkökulmat. 8.lk: Valmistetaan suomalaisia perinneruokia. Pohditaan juhlien järjestämiseen liittyviä näkökulmia, järjestetään nuoren juhla (esim. rippi- tai valmistumisjuhla). 9.lk: Toteutetaan luovasti omien aterioiden kattauksia.	L2 L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1 S2	Pohditaan ruoka- ja tapakulttuuria osana identiteettiä. Sovelletaan ja syvennetään opittua omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla. Perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä.	L3 L6 L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti	S1 S2 S3	Pohditaan ruoka- ja tapakulttuuria osana identiteettiä.	L2 L6 L7

vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä		Sovelletaan ja syvennetään opittua omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.	
ryhmän ja yhteisön toiminnassa			
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1 S2 S3	Perehdytään kodin teknologisoituvaa arkeen ja tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen kotitalouden toiminnassa. Harjoitellaan asioimista kuluttajana. Perehdytään vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaiseen tiedon hankintaan.	L1 L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1 S2 S3	Pohditaan kodin puhtaanapitomenetelmiä ympäristö- ja kustannustietoisesti. 9.lk: Havainnoidaan jatkuvasti kotitalouksien toimintaa kestävän kehityksen kannalta.	L4
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1 S2 S3	Perehdytään kuluttajan vastuuseen ja oikeuteen valintoja ja sopimuksia tehdessä.	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1 S2 S3	Harjoitellaan asioimista kuluttajana. Perehdytään vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaiseen tiedon hankintaan. 9.lk: Pyritään säästäväisyyteen ja ympäristöstä huolehtimiseen.	L1 L7

